

ŽELEZAR

JESENICE, 20. avgusta 1966
LETO VIII

Poština plačana v gotovini
Številka 33

Na osnovi čl. 22. in 23. Začasnih navodil za urejanje delovnih razmerij Železarne Jesenice in sklepa DS DE GEZ objavljamo naslednji

razpis

v DE gostinski enoti »Železar«

1. upravnik	U-3	1 oseba
2. glavni kuhar	D-4	1 oseba
3. kuharica	D-3	6 oseb
4. gostinski slaščičar	D-3	1 oseba
5. ekonom	D-3	1 oseba
6. skladiščnik	D-2	4 osebe
7. električar	D-3	1 oseba
8. kurjač kotlov	D-3	1 oseba

POGOJI:

pod točko 1. — srednjo šolo gostinske stroke, z najmanj 2-letno prakso v stroki;

pod točko 2. — gostinsko šolo in 2-letno prakso v stroki;

pod točko 3. — z gostinsko šolo in 2-letno prakso ali drugo podobno šolo, ali tečaj in 6-letno prakso v stroki;

pod točko 4. — gostinsko šolo in 2-letno prakso v stroki;

pod točko 5. — zaključeno 8-letno osnovno šolo s praktičnim tečajem in izpitom iz živilske stroke in najmanj 3 leta zaposlitve na delovnem mestu kot samostojni delavec;

pod točko 6. — tečaj skladiščnika ali 6-letna praksa v tej stroki;

pod točko 7. — izučen električar z 2-letno prakso;

pod točko 8. — strokovna šola in obvezen izpit za kurjenje kotlov, ali večletna praksa na tem delovnem mestu z izpitom za kurjenje parnih kotlov.

Sprejeti kandidati bodo morali uspešno opraviti poskusno delo.

Prijavitelji z rojstnimi podatki, navedbo šolske izobrazbe in opisom dosedanjih zaposlitev, morajo kandidati predložiti v roku 15 dni po objavi razpisa na kadroviski sektor.

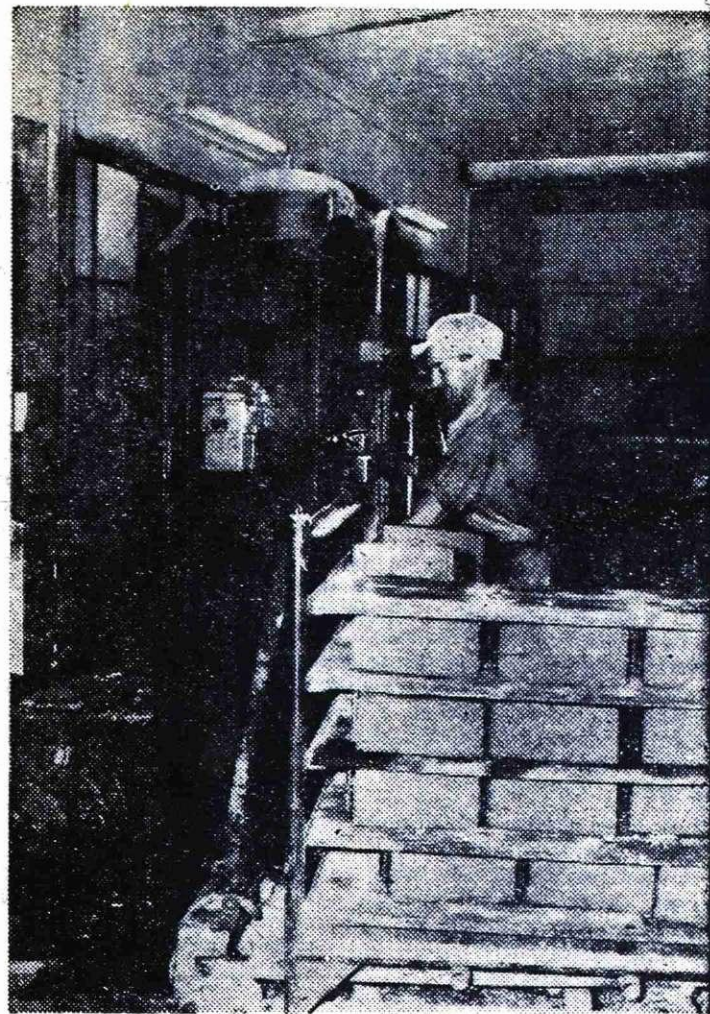
Kadroviski sektor

Polletno poročilo na seji DS šamotarne

Na zadnji seji je delavski svet šamotarne razpravljal o proizvodnji ter nekaterih problemih v prvem polletju.

Iz poročila, ki ga je prebral obratovodja, je razvidno, da so proizvodni načrt v prvem polletju dosegli s 107,3 %. Tudi storilnost na uro in moža je bila pri posameznih strojih večja, razen pri žganju opeke, kjer so dosegli manjšo storilnost in sicer zaradi spremembe asortimenta ter večjih količin žganja silika opeke in pa zaradi manjše količine žganja šamotnih izdelkov.

Zaradi boljšega izkoriščanja mlinov je storilnost v prvem polletju večja za 2 kg v efektivno opravljenih urah. To velja tudi za Erich mešalec. Težave so imeli zaradi pomanjkanja delavcev, tako da je bila na nekaterih delovnih mestih zaradi tega celo ogrožena proizvodnja. Prehodov iz (Nadaljevanje na 2. strani)



V šamotarni so v prvem polletju dosegli dobre rezultate

DE ŽEBLJARNA

Dvoizmensko obratovanje

V četrtek, 4. avgusta, je bila 3. redna seja DS DE žebjarne, ki so ji poleg članov DS prisostvovali tudi direktor železarne inž. Matevž Hafner, inž. Miroslav Nikolič in Srečko Mlinarič, tajnik IO sindikalne organizacije ZJ.

Obravnavali so splošno problematiko žebjarne, ki se je v zadnjem času znašla v dokaj težkem položaju. Predsednik delavskega sveta Jože Hlebanja je uvodoma pozdravil navzoče in pojasnil težko situacijo žebjarne ter med drugim dejal:

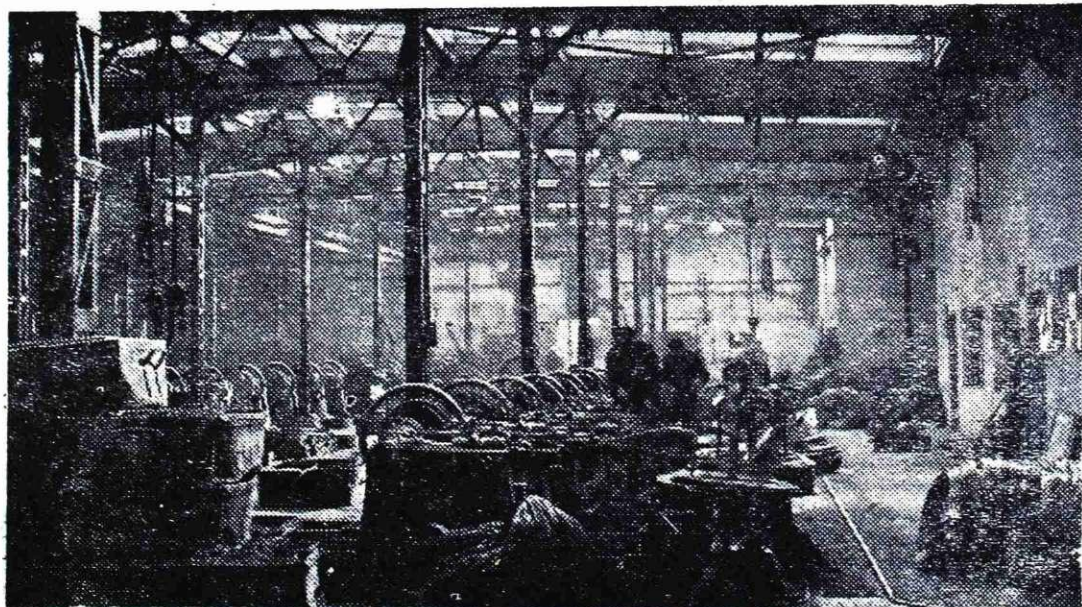
»Položaj, v katerem je danes žebljarna, nam narekuje, mislim družbeno politične organizacije in obratovodstvo, da damo kolektivu žebjarne

točen in jasen odgovor, ker ga pač tudi zahtevajo. Predvsem je treba rešiti vprašanje perspektive žebjarne. Stanje ni rožnato, saj dobro veste, da nimamo dovolj naročil, da smo zaradi zalog že utesnjeni s prostori, da sami nimamo izdelanega enotnega sistema nagrajevanja, da je vsota, ki jo formiramo za naše osebne dohodke, prenizka. Naši osebni dohodki so tako nizki, da bi morali verjetno nekaterim pri redni zaposlitvi dajati še socialno podporo. Ljudje odhajajo, saj nimajo kaj izgubiti. V žebljarni tudi delovni pogoji niso tako idealni. Stalež je skrčen in obratujemo le na dve izmeni. Če bo šlo tako naprej, kaj bo z delovodji? Vse to povzroča malodušnost v obratu in narekuje nujno rešitev v kakršnikoli obliki. Da nimamo naročil, nismo sami krivi, vendar osebni dohodki tudi s tem ne bi bili rešeni. Po drugi strani pa je naš plačni sistem tako zapleten, da ga razen redkih izjem nihče ne zna zračunati. Niso redki pogovori v železarni, kjer lahko slišiš podobno kot da se samo goljufa, da vsakomur dajo, kolikor jim paše, da je prejšnji mesec nekdo manj delal, pa več zaslužil in podobno. Naš de-

lavski svet je o tem že razpravljal in smo sklepe ter stališča posredovali centralnim organom upravljanja in upravi podjetja. Vendar do danes še nismo dobili odgovora.

Po tem uvodu predsednika delavskega sveta je poročal obratovodja o proizvodnji, odpremi žebeljev in o slanju glede naročil in osebnih dohodkov. Iz njegovega poročila lahko povzamemo, da je žebljarna v prvem polletju izpolnila plan, zaradi pomanjkanja standardnih naročil za žebelje za izvoz in domače tržišče pa so imeli težave pri organizaciji dela. To je bistveno vplivalo na formiranje mase osebnih dohodkov in je morala DE žebljarna dobiti kar 57.000 N din posojila, da je lahko pokrila osebne dohodke v višini spodnje limite. Vse to je bistveno vplivalo na razpoloženje članov kolektiva in število prošenj za premestitev ter odpovedi delovnega razmerja se je naglo večalo. Tudi v drugem polletju se stanje ni izboljšalo, čeprav je DS DE zahteval, da se reši problem naročil za izvoz in domači trg, popravi družbeni in operativni plan in uredi vprašanje formiranja osebnih dohodkov na taki višini, ki bo primerna rangu obrata. Na te zahteve obrat ni dobil ustreznega odgovora niti od delavskega sveta železarne niti od

(nadaljevanje na 2. strani)



V žebljarni obratujejo na dve izmeni

Samoupravljanje- stagnira ali ne?

Kadar prebiraš zapisnike sej delavskih svetov delovnih enot ali zborov, imaš občutek, da v naši železarni z delavskim samoupravljanjem nekaj ni v redu. Prav takšen občutek imaš, če poslušas razpravo na aktivnih komunistov ali na sestankih osnovnih organizacij ZK sedaj, ko razpravljajo o sklepih IV. plenuma CK ZKJ. Ponekod celo ugotavljajo, da delavsko samoupravljanje stagnira in da je še vedno na začetku svoje razvojne poti. Če pa prebereš naš statut, ki ga je delavski svet sprejel 1964. leta, pa lahko ugotoviš prav nasprotno. Kje je sedaj resnica in kje so dejstva?

Delavsko samoupravljanje, ta velika in edinstvena pridobitev socialistične revolucije v naši deželi, je od 1950. leta v stalnem razvoju. Dejstvo je, da obstaja, da živi in bi si težko zamislili današnje poslovanje in delo gospodarske organizacije, podobne, kakor je naša železarna, brez samoupravljanja. Pristojnosti samoupravnih organov so odraz določene stopnje razvoja samoupravljanja, zakonjenega v statutu in mirno lahko trdimo, da le-te niso majhne. Od kod potem občutek stagnacije?

Zelo pogosto slišimo pritožbe, da člani delovne skupnosti slabo prisostvujejo zborom, da ni zainteresiranosti in da le malokdaj dosežemo s statutom določeno prisotnost, da bi zbor bil sklepčen. O tem se vedno samo pritožujemo, še nikdar pa na zboru ali na aktivu komunistov nismo razpravljali, kaj naj naredimo, da ne bo tako. Vsi naši delovni sestanki v železarni so v rednem času. Tem sestankom, konferencam, ali kakor jih že imenujemo, največkrat prisostvujejo številni vodilni delavci, katerih odsotnost z dela se v delovni enoti, prav tako kot slehernega delavca, pozna. Samoupravni organi v delovnih enotah imajo pravico in dolžnost, da organizirajo delo delovne enote. To pa pomeni, da morajo o organizaciji dela razpravljati in odločati. Ali ni tudi to delovni sestanek, delovni dogovor celotnega kolektiva delovne enote? Zakaj potem trdovratno vztrajamo, sklicujoč se na zavest delavcev, da so zbori in seje delavskih svetov v prostem času?

Na naših zborih največkrat obratovodje poročajo v suhoparnih številkah, kaj smo napravili v preteklem mesecu in kakšne so naše naloge oziroma kaj moramo napraviti v nastopajočem mesecu. Ponavadi tem poročilom sledijo še moralne pridige, apeli na zavest in na delovno disciplino. Za delavca zanimive stvari postanejo nezanimive, posebno še, ker jih poslušajo iz meseca v mesec. Pristojnost zbora, njegove pravice in dolžnosti pa so, da odločajo o organizaciji dela, da urejajo medsebojna razmerja, da odločajo o notranji delitvi doseženega dohodka, da odločajo o delitvi z delom pridobljenih dobrin. Kdaj o tem razpravljamo na zborih? Primerilo se je, da smo sklicali zbor, redko sklepčen zbor in razpravljali o notranji delitvi. Stališče vodstva delovne enote in zbora se ni ujemalo in ker je vodstvo vztrajalo pri svojem, so delavci demonstrativno zapustili zbor. Kako ne bi, saj so vendar prišli na zbor, da odločajo o delitvi, da uredijo medsebojne odnose. Komentar o posledicah v tem primeru ni potreben, primerna pa je ugotovitev, od kod občutek stagnacije.

Ni tako v vseh delovnih enotah. Samoupravni organi v nekaterih delovnih enotah odločneje ukrepajo in se zavedajo svojih pravic in dolžnosti. Zahtevajo odgovorno delo, posebno od tistih, katerim so takšno delo zaupali. V teh delovnih enotah sigurno ne bo občutka stagnacije, bo pa občutek zadovoljstva in spoznanja, da delajo prav in dobro.

Torej ugotovitve o stagnaciji ne morejo biti načelne in ne morejo veljati za celotno samoupravljanje v železarni. Če tako ugotavljamo, potem to velja le za našo delovno enoto, je to naša lastna slabost. To pa še ni dovolj, ker moramo s tem vzporedno ugotoviti tudi vzroke stagnacije, kar po vsej verjetnosti ne bo niti lahko niti prijetno. Moramo se zavedati, da ni nič lažjega kot svoje slabosti skriti pod načelne ugotovitve o stagnaciji, o nedejavnosti, o nezainteresiranosti, o birokraciji in podobno. Bodimo konkretni in predvsem samokritični. Če ugotavljamo stagnacijo, potem jo najprej rešujemo v svoji sredini. Naš statut daje samoupravnim organom tako široke pristojnosti, pravice in dolžnosti, da bomo občutek stagnacije popolnoma izgubili, če bomo le del teh pristojnosti izpolnjevali, če bomo enako izpolnjevali pravice kot dolžnosti, čeprav te včasih niso čisto prijetne.

-mp-

Dvoizmensko obratovanje

(nadaljev. s 1. strani)

upravnega odbora niti od uprave podjetja.

Na koncu svojega poročila je obratovodja predlagal več zaključkov, ki so jih potem obravnavali v razpravi.

V razpravi je sodeloval tudi direktor železarne inž. Matevž Hafner, ki je poudaril, da bo železarna lahko obstojala, vendar pod pogojem, da bo predelovala žico, ki je odvečna ali neuporabna v druge namene. Če bi uporabljali prvovrstno žico, botem bo žica dražja od izdelanih žebeljev. Ne bo pa mogoče obratovanje na tri izmene, ker potem ne bi mogli vse proizvodnje prodati na tržišču, ki je že sedaj polno. Zato je predlagal dvoizmensko delo, izboljšanje kvalitete žebeljev ter prehod na izdelovanje specialnih žebeljev in

embaliranje v manjše kartone za prodajo na drobno.

Diskutantov je bilo še več in vsi so obravnavali pereče stanje v železarni. Na koncu razprave je predsednik DS predlagal nekaj sklepov:

- da uvedejo dvoizmensko obratovanje,
- da temu prilagodijo tudi obratno režijo,
- da določijo komisijo, ki naj analizira, zakaj so v

železarni dohodki tako nizki in ugotovi pomanjkljivosti, — da povečajo proizvodnjo bodeče žice.

Njegov predlog je bil soglasno sprejet. Poleg tega pa so sklenili, da bo delavski svet železarne zaprosil upravni odbor železarne za pomoč pri izvedbi proslave ob 75-letnici železarne, na katero bi povabili 45 še živih upokojenih sodelavcev. — jr

Dovoz rude v avgustu ni bil enakomeren

Zaradi večje proizvodnje plavžev potrebujemo še večje količine rude. Včasih je bilo dovolj, če so jo pripeljali dnevno po en vlak, včasih pa tudi po dva vlaka na dan.

Ker pa rude potrebujemo vedno več in pa zato, da bi pripravili zimsko zalogo rude, smo naročili po dva vlaka rude na dan. V juliju je bil kljub večjemu sezonskemu prometu dovoz rude dokaj enakomeren. V 19 primerih sta prispeli po dve, dvakrat po 3 in desetkrat po ena garnitura rude. V prvi polovici avgusta pa z dovozom rude nismo bili zadovoljni. Stirikrat so pripeljali v enem dnevu 3 vlaki, sedemkrat po 2 in trikrat po en vlak. Bil je tudi primer, da v enem dnevu na Jesenice ni prispel noben vlak, naložen z rudo. Da bi zagotovili bolj enakomeren dovoz rude, smo opozorili Železniško transportno podjetje v Ljubljani.

**Dopisujte
v »Železarja«**

Polletno poročilo na seji DS ...

(Nadaljevanje s 1. strani)
obrata v obrat ni bilo, manj pa so imeli tudi bolovanj zaradi poškodb pri delu. Disciplinsko poravnalna komisija je obravnavala 14 delavcev, ki so imeli neopravičene izostanke, ugotavljajo pa, da so jih zmanjšali na 0,38 %. Prav tako so zmanjšali tudi število izredno neplačanih dopustov.

Poraba surovin je bila normalna, izplene pa so dosegli tako kakor so planirali. Zadovoljni so tudi s kvaliteto silika opeke, ki jo uporabljajo pri zidavi obokov v električnih pečeh. V primerjavi z lanskim letom je tudi

vzdržnost opeke na SM in električnih pečeh boljša, želijo pa, da bi vzdržnost opeke izboljšali vsaj na 13 do 15 šarž tudi pri SM jeklu. Glede surovin niso imeli večjih problemov in so zadovoljni tudi s kvaliteto surove glin, ki jo dobijo iz Brežic in jo uporabljajo v šamotarne za reprodukcijski T in nižje ognjevzdržni material.

Na seji so razen problematike za prvo polletje obravnavali še perspektivni razvoj in ekonomsko upravičenost šamotarne v železarni. Podrobneje o tem delu seje delavskega sveta poročamo v posebnem članku. — aR

Po seji tovarniškega

Na seji tovarniškega komiteja Zveze komunistov so minuli četrtek zelo odločno potrdili, da se člani komiteja temeljito zavedajo svoje odgovornosti do celotne organizacije Zveze komunistov v železarni. Zato razprava in sklepi nikakor niso bili zaključek, pač pa uvod v širše, analitičnejše in bolj poglobljeno razpravljanje o razmerah v kolektivu.

V času po četrtem plenumu se kopičijo kritične pripombe na razmere v delovni organizaciji. Iznajajo jih delavci, samoupravni organi in nekateri organizatorji proizvodnje, ne glede na to, ali so člani Zveze komunistov ali ne.

Tovarniški komite bi ne ravnal prav, če bi govoricam, ugotovitvam in kritikam ne prislusnil in ne snoval svojih akcij tako, da vprašanja in zahteve ne bodo ostale brez odgovorov in rešitev.

Zato komite nikakor nima name na kampanjsko voditi razprav o četrtem plenumu, pač pa bo na osnovi pobud s plenuma deloval v interesu kolektiva dotelej, dokler ne bodo doseženi vidni uspehi. Pri tem ne bo varčeval z energijami, iniciativo, organizacijskimi naporji, pomočjo komunistom in delovnim ljudem v vseh ekonomskih enotah in bo vzemal svoja stališča nekompromisno in brez ozira na ostrino ukrepov, ki jih bodo delovni ljudje izvajali

zato, da bi dosegali boljše proizvodne uspehe in boljši družbeni ter osebni standard.

Izsek iz seje v prejšnjem tednu pove, da so člani komiteja iznašali stvari, ki jih je mogoče uvrstiti v različne kategorije škodljivih pojavov. Navajamo samo nekatere:

● Določena stagnacija pri delu organov samoupravljanja je v veliki meri posledica tega, da posamezniki na samoupravljanje pristajajo zgolj deklarativno. To velja zlasti za nekatere ljudi in tudi nekatere člane ZK na vodilnih mestih, ki so dostikrat nosilci birokratskih odločanj in odnosov. Delovanje takšnih ljudi spremenjamo preveč tolerantno in familijarno ter jih ne kličemo na odgovornost.

Razprave na obratnih, delavskih svetih pogosto niso odkrite, ker se ljudje boje posledic. Nekateri člani Zveze komunistov odklanjajo razne funkcije v obratih, da bi se ne zamerili predpostavljanim.

To stanje je bilo doslej še le iz-

Poškodbe pri delu

TALILNICE PLAVŽ

Leopold Ravnikar, predelavec, je pomagal sodelavcu spuščati pločevino; pri tem je tako nespretno stopil na kos koks, da je padel in se poškodoval.

MARTINARNA

Ivan Jonke, pomočnik čistilca preboda, je odpiral martinovo peč; pri tem je iz peči nenadoma pušnil močan plamen in ga opeknel po obrazu.

Alojz Tramte, tehtalet pri močnik, je z železnim odpadkom trgal kapo lijaka; pri tem mu je žerjavna veriga spodrsnila in ga udarila na nart leve noge.

Alojz Tramte, tehtalet pri plavžu, je šel čez tirni prehod; ko ga je premikač opozoril na nevarnost, je tako nespretno odskočil, da si je poškodoval stopalo leve noge.

Dušan Marinkovič, ponovčarski zidar, je popravljaj ponovci; pri tem mu je padla žlindra na desno roko in mu jo poškodovala.

LIVARNE

Franc Kovačič, zakladalec kupolke, je potegnil voziček iz dvigala kupolke in si pri tem poškodoval prst desne roke ob zaboji, ki je stal v bližini. Božo Pančur

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI

MEHANIČNE DELAVNICE

Albin Borl, vrtalet v strugarni, je vrtal valj in si pri odstranjevanju ostružkov poškodoval sredinec na levi roki.

Francu Kežžarju, ključavničarju v ključavničarski de-

lavnici, se je prevrnil na levo nogo del vpenjalnih klešč za ingote in mu poškodoval prste.

KONSTRUKCIJSKE DELAVNICE

Jožetu Skubetu, skupinovodju — ključavničarju v konstrukcijski delavnici, je med avtogenskim rezanjem padla s stolice pločevina in mu poškodovala nart leve noge.

Krstu Doderju, ključavničarju v konstrukcijski delavnici, je pri zakovičevanju stebra zračna črpalka, ki se je nepričakovano odprla, poškodovala kazalec na levi roki.

Jakob Petek, prvi monter na montaži v predelovalnih obratih, se je pri montaži pocinkovalne proge I z žarki električnega varjenja poškodoval oči.

GRADBENE DELAVNICE

Iztok Pirc, tesar v tesarini, si je pri izdelovanju zračnika poškodoval zapestje na levi roki.

VZDRŽEVANJE JAVORNIK

Jožeta Trseglava, ključavničarja v konstrukcijski delavnici, je med privijanjem vijakov na konstrukciji pokrov, ki ga je pri vlečenju gumijaste cevi sprožil sodelavec, padel na roko in mu jo poškodoval.

PROMET

Ervin Petrovič, premikač ozkotirne proge na prostoru, je med premikanjem stopil z lokomotive in si pri tem izvinil levo nogo v gležnju.

Tone Koren

Nove cene za prevoz blaga

V 25. številki smo objavili, da se bodo cene za prevoz blaga po železnici v kratkem spremenile, toda nismo še vedeli za koliko, kdaj in za katero blago se bodo prevozni stroški pocenili ali povečali.

Omenili smo tudi, da je bil način obračunavanja prevoznih stroškov pri posameznih železniško transportnih podjetjih zelo kompliciran, nepraktičen in neekonomičen ter da ni bila v zadostni meri upoštevana regresija prevoznih stroškov na daljših relacijah. Zaradi tega je bilo na predlog ZIS sklenjeno, da mora železnica v novi tarifi zaračunavati prevozne stroške po enotnih tarifskih tablicah, ne glede na to, če se blago prevaža skozi eno ali več železniških transportnih podjetij ter da se na daljših relacijah upošteva regresija prevoza.

Z novim načinom izračunavanja prevoznih stroškov, ki bo začel veljati 1. septembra letos, se prevozni stroški ne bodo dosti spremenili. Do znižanja je prišlo le na relacijah preko 200 km, na vseh ostalih relacijah pa le do malenkostnih sprememb navzgor ali navzdol.

Na podlagi kalkulacij, ki smo jih napravili po novi tarifi, se bodo prevozni stroški pocenili letno za okrog 1.280.000 novih dinarjev, povečali pa za okrog 323.000 novih dinarjev. Iz tega je razvidno, da se bodo stroški za prevoz po železnici pocenili le za okrog 960.000 novih dinarjev, to pa pri plačani letni voznini blizu 44 milijonov novih dinarjev ne pomeni veliko.

V glavnem je prišlo do zmanjšanja prevoznih stroškov pri rudi, glini, surovem železu, starem železu, sinter-

magnezitu, kokilah, mazutu ter pri ceveh in tračnem železu iz Siska. Največje povečanje prevoznih stroškov pa bo pri koksu, ki prihaja iz Lukavca. Takoj moramo pripomniti, da je direktor naše železarne že posredoval za znižanje prevoznih stroškov pri koksu. Omenimo naj, da so se z novo tarifo nekoliko povečali tudi stroški v potniškem prometu.

Cestnim vozilom večjo pozornost

Komisija za varnost prometa je ugotovila, da cestni promet v železarni ni najbolj varen. Varnostna služba ima delavca, ki spremlja cestna vozila in usmerja promet na najbolj prometnih mestih. Ker en sam delavec ne more spremljati vseh vozil, morajo na mestih, kjer ni ustreznih semaforjev, to delo opraviti delavci iz obrata, kamor je namenjeno cestno vozilo. Na Javorniku spremljajo vozilo od glavnega vhoda naprej premikači. Pred vožnjo in pred samim obratom pa moramo prehodno poskrbeti za varnost. Odgovorna sta voznik ter delavec, ki je v obratu zadolžen za to. Predvsem je treba skrbeti, da je pot prosta ter da vroči predmeti ne ogrožajo vozila. Člani komisije menijo, da hitrost vozil na cestah v železarni ne bi smela biti večja kot 5 km

Iz vsega tega je razvidno, da se prevozni stroški blaga po železnici niso znižali kot smo pričakovali in da se moramo še naprej boriti za znižanje stroškov pri stojninah, ležarini, raznih reekspecijah in drugih nepotrebnih stroških.

Vse službe v železarni obveščamo, da lahko dobijo na špediciji pojasnila in točne podatke, pri katerem blagu in za koliko je prišlo do sprememb v prevoznih stroških na železnici ali v potniškem prometu. P. G.

na uro. Pred nezavarovanimi prehodi se moramo zanesljivo prepričati, da po tirih ne prihaja nobeno vozilo. Voznike je treba opozoriti, da na železniških tirih ne smejo ustavljati vozil. Če v obratih ni dovolj prostora, se je treba sporazumeti s prometnikom tovarniške železnice. Vozniki morajo upoštevati ustrezne prometne znake, ustna navodila vratarjev ter vodnikov iz obratov in od varnostne službe.

S sklepi, ki so bili sprejeti na seji komisije za varnost prometa, bo seznanjen tudi tehnični direktor železarne s prošnjo, da izda ustrezno okrožnico. Naši sodelavci bodo z vsebino okrožnice seznanjeni na običajen način, vozni iz drugih podjetij pa bodo z vsebino okrožnice seznanjali vratarji pred vstopom v tovarno.

komiteja Zveze komunistov

razeno v razpravi. Če bo hotel tovarniški komite odigrati svojo vlogo, se ne bo smel zadovoljiti z ugotovitvami, pač pa bo moral iti med komuniste in ostale delovne ljudi s točnimi podatki o opisanem stanju in o nosilcih navedenih težav. V razpravi z ljudmi se bo izkazalo, ali jim je do korenitih posegov in temeljnih izboljšav, ali so pripravljeni v njihovi sredini tudi sami odkrivati tovrstne pojave in jih razčiščevati, ali pa jim je nemara dovolj, če kritizirajo in ugotavljajo slabe proizvodne uspehe in slabe osebne dohodke, niso pa pripravljeni spreminjati tistega, kar zavira pot do boljših rezultatov.

● Odločen boj proti vsakršni samovolji ne glede na to, kje in v kakšni obliki se pojavlja, je odziv komunistov železarne na IV. plenem in tovarniški komite je prepričan, da bo v tem boju deležen odločne podpore najširšega kroga delovnih ljudi. Reforma nas je napotila k izdelavi akcijskega programa in z njim smo se odločili za pospešeno varčevanje. Vendar posamezniki tega določila ne upoštevajo. Sredstva, ki so last celotnega kolektiva, trošijo marsikdaj še brez vednosti samoupravnih organov. Tu ne moremo navajati

vseh oblik razsipništva in samovolje, ki se pojavljajo, zato se omejujemo le na nekatere stvari, o katerih so govorili na seji tovarniškega komiteja ZKS.

Kaj, kdaj in zakaj vse vozijo osebi avtomobili železarne?

Kdo je odgovoren za garažiranje zasebnih vozil v garaži in kateri so tisti vodilni uslužbenci, ki smatrajo, da si lahko privoščijo garažiranje v prostorih podjetja?

Po kakšnem kriteriju se opravlja popravila zasebnih avtomobilov ljudem, ki sploh niso člani kolektiva in uslužbencem in kdo odobrava takšne usluge?

Kako je s fotomaterialom, ki ga v fotolaboratoriju trošijo v zasebne namene nekaterih vodilnih uslužbencev?

Kdo je odgovoren za red in varčevanje v fotolaboratoriju in kakšna je njegova vloga glede varčevanja ali razsipništva?

Kaj se skriva za pavšaliziranimi nadurami uslužbencev uprave osnovnih sredstev?

Kdo je odgovoren za to, da so na popoldanski dnini v orodjarni posamezniki spali. Ali so res odgo-

vorni samo tisti, ki so to počeli, ali ne morda tisti delovodje, ki so poskrbeli za takšno organizacijo dela, da je bilo opisano početje možno in ali ne morda tudi in še bolj tisti, ki tolerirajo tako nezainteresirane delovodje na njihovih delovnih mestih? Kako naj vzdržuje red in disciplino v obratu delovodja, ki je prišel v nedeljsko službo tako vinjen, da je komaj stal na nogah? Ali lahko še kdaj od kakega delavca zahteva disciplino in red? Ali ni nekdo visoko nad takšnim delovodjem odgovoren za uvedbo ostrih sankcij?

● Mnenje delavcev se nagiba odločno v kritiko in nevzdržnost sedanjega sistema nagrajevanja. V smislu povečane proizvodnje in boljših proizvodnih uspehov je treba čimprej narediti radikalne ukrepe in spremembe. Princip limitiranja osebnih dohodkov drži produkcijo v določenih okvirih na dokaj nizkem nivoju. Avtorji vsakega bodočega predloga za sistem nagrajevanja morajo brezpogojno upoštevati gibanje v smeri nadaljnje decentralizacije upravljanja s sredstvi in v smeri delitve celotnega dohodka na nivoju ekonomske enote.

● Stanje v železarni je po oceni

tovarniškega komiteja Zveze komunistov dokaj zaskrbljujoče. Stvari so dokaj težavne, pa naj gre za proizvodnjo, prodajo, disciplino ali odpremo, varčevanje ali organizacijo dela, funkcioniranje samoupravnih organov ali sistem delitve osebnega dohodka. Za temeljitejšo posego na vsa ta in druga področja bo treba temeljito spremeniti dosedanje prakso, ki vodi kvečjemu v malodušje. Treba bo poseči po odločnih ukrepih. Pri tem ne bo mogoče misliti o tem, koga bodo ukrepi zadeli. Ukrepi bodo morali upoštevati vsa možna sredstva, za katera se bodo seveda javno in demokratično odločali delovni ljudje.

Ker bo v torek skupna seja občinskega in tovarniškega komiteja, na kateri bodo razpravljali o istih vprašanjih in ker se med tem vrste prve seje zborov proizvajalcev, obratnih samoupravnih organov in osnovnih organizacij Zveze komunistov v obratih, kaže vse to, da so delovni ljudje trdno odločeni izvesti duh četrtega plenuma v lastnem podjetju in uveljaviti ukrepe, ki bodo omogočili znatno boljše proizvodne uspehe.

O zboru proizvajalcev, ki je bil v valjarni 2400 na Javorniku prejšnji teden v petek in je razpravljaj o pomankljivostih pri vodenju in delu v obratu, bomo pisali v prihodnji številki.

Stanje financiranja investicijskih del

Ker neodgovorni in nepoučeni ljudje širijo v kolektivu razne govorice o financiranju investicijskih del, je potrebno, da vas obvestim o resničnem stanju.

Naše podjetje je imelo pred gospodarsko reformo celotno investicijo in rekonstrukcijo finančno krito. Ukrepi gospodarske reforme so nas prizadeli z zvišanjem cen v gradbeništvu in elektro strojni industriji. Največje zvišanje investicijskih stroškov pa predstavlja za nas sprememba tečaja od 750 na 1250 dinarjev za dolar.

Te podražitve so znesle skupno 46.644.250 N din. Za kritje tega zneska smo morali najeti posojilo. Del podražitev v višini 7.398.750 N din smo predvidevali že prej in so bile zajete v prejšnjih kreditih pri Splošni gospodarski banki.

Pri splošni gospodarski banki smo najeli novo posojilo za 11.883.250 N din. Pri Jugoslovanski investicijski banki posojilo 10.313.127 N din. Po določilu uredbe nam Narodna banka krije 1.704.000 N din. Razlika t. j. 15.320 N din se nanaša na tečajne razlike pri komercialnih kreditih.

S formalne strani izgleda to čisto v redu. Stvarno ali bolje rečeno časovno pa to še vse doslej ni rešeno. Mi imamo sicer že vse dogovorjeno o najetju kreditov in obstajajo tudi že sklepi o odobritvi. Pogodbe pa še niso sklenjene. Najprej ni sklenjena s Splošno gospodarsko banko, ta pa nima zavarovanih sredstev, ker še nima sklenjene pogodbe z Jugoslovansko investicijsko banko.

Sedaj moram seči zopet malo nazaj. Vem, da to ni enostavno, še za tiste ne, ki imajo pogosto opraviti s financami, toliko težje bo vam. Pa vseeno naj poizkusim obrazložiti.

Ko smo za letošnje leto pripravljali program dela, smo najprej upoštevali vse možne gradnje, brez omejitev in zavlačevanja dograditev. Kot veste in smo o tem že pisali, smo odložili gradnjo druge faze aglomeracije, gradnjo druge električne peči in nabavo treh vlečnih stro-

jev. Za polno gradnjo bi potrebovali približno 120.000.000 N din

Prvo redukcijo del smo izvedli z odložitvijo tistih del, ki za proizvodnjo niso najbolj nujno potrebna. Predvsem ureditvena dela, ceste, tlakovanja itd.

Tako smo imeli najprej predviden program v višini 92.000.000 N din

Zaradi odložitve druge faze aglomeracije, druge električne peči in nabave treh vlečnih strojev ter s predpostavko, da nam za ta del odložene gradnje do pričetka montaže ne bo treba plačati carine za uvozno opremo, smo znižali predvideno potreben znesek na 70.283.000 N din.

V tem znesku bi znašala sredstva Jugoslovanske investicijske banke 25.583.000 N din

sredstva za udeležbo 11 milijonov 105.000 N din

sredstva za prekoračitve 33.595.000 N din

Trenutno imamo že izkoriščen ali angažirano 35 milijonov 499.000 N din

Praktično imamo že sedaj zasedeno tudi vso ostalo razliko do končno predvidenega zneska 70.283.000 N din. To je tudi razumljivo, saj smo že v drugi polovici osmega meseca.

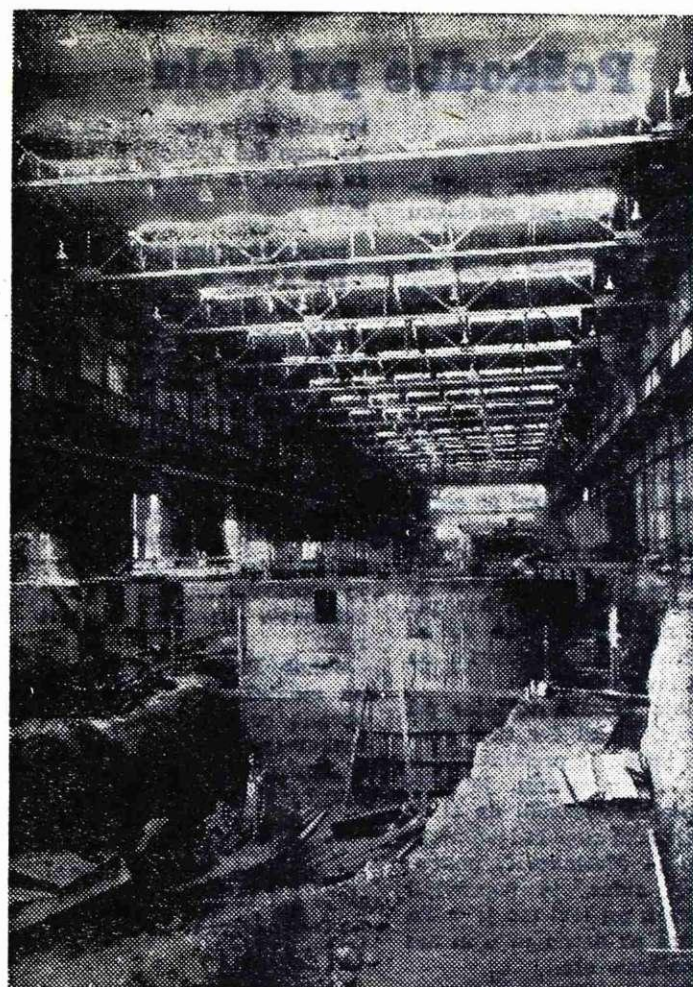
Jugoslovanska investicijska banka je pa zaenkrat odobrila izkoriščenje samo 15 mili-

jonov N din. Potem ostane razlika do sporazumno določenih 25.538.000 N din nezavarvana. Obljubili so sicer, da bodo v septembru dali dodatna sredstva, ali določili dokončne letne zneske. Zakon pa predpisuje, da mora biti vsako oddano delo finančno krito, ali kot rečejo zavarovano. To zavarovanje pa lahko izvršimo s predložitvijo bančne garancije z odprtjem akreditiva ali na podoben način. Ker pa Splošna gospodarska banka nima sredstev za kritje, nam tudi ne izdaja potrebnih garancij.

Kontrola službe družbenega knjigovodstva je po nalogu skupščinskih odborov zadolžena, da ugotovi na terenu, kako so investicije finančno zavarovane.

Pri nas ni bilo težko odkriti omenjeno nepokrito razliko. Seveda smo v zvezi s tem že dobili odgovarjajočo odločbo, da moramo do 1. septembra letos najti rešitev. Doslej nam je še vedno uspelo, da smo s skrajnimi naporji še pravočasno reševali kritične situacije. Upajmo, da nam bo tokrat tudi.

inž. Milan Marolt



Z gradbišča nove žične valjarne

Kadrovske spremembe v tovarniškem komiteju ZMS železarne

Prejšnji teden je bila seja TK ZMS železarne, na kateri so govorili predvsem o kadrovskih spremembah. Izvolili so novega predsednika in sekretarja ter kooptirali novega člana komiteja.

Dosedanji predsednik tov. Alojz Kambič iz DE vzdrževanja Javornik je bil razrešen na lastno prošnjo, ker odhaja v tehnično šolo in mu ne ostane več prostega časa. Za novega predsednika je bil izvoljen tov. Janez Kavčič iz konstrukcijske delavnice, do-

sedanji sekretar TK. Za sekretarja so izbrali tov. Viktorja Oblaka iz DE vzdrževanja Javornik, ki je bil do sedaj član TK. Ker je en član komiteja odšel v JLA, je bil za novega člana izvoljen tov. Jasnič, dijak TSS in član šolskega komiteja ZMS.

Sklenili so, da na novo izvoljeni prevzemajo dolžnosti s 1. septembrom 1966, do takrat pa mora nadzorni odbor pregledati celotno poslovanje komiteja, predvsem pa blagajniško poslovanje. Urediti je treba tudi vso dokumentacijo.

Pri tem je predsednik poročal o posvetovanju Združenja jugoslovanskih železarn v Lukavcu, ki so se ga udeležili predstavniki samoupravnih organov in političnih organizacij iz vseh jugoslovanskih železarn. Predstavniki mla-

dinskih organizacij so razpravljali o vključevanju mladih na novo sprejetih delavcev v proizvodni proces in v samoupravljanje ter potem sprejeli zaključke, ki so jih poslali sekretariatu združenja v Beogradu.

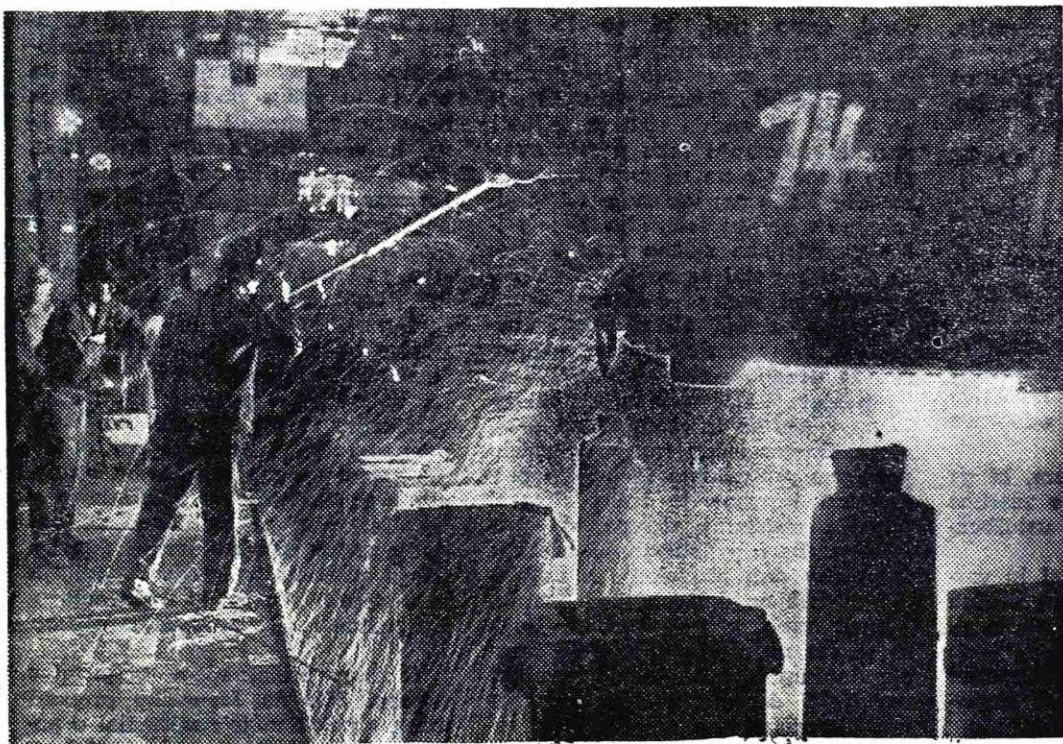
V razpravi so prisotni ugotovili, da nekateri člani tovarniškega komiteja ZMS kažejo neresnost pri delu in se neredno udeležujejo sej. Res je tudi vzrok vedno pomanjkanje časa in stalna menjava dnin, ker nekateri delajo na tri izmene, vendar so to obsodili in sklenili, da bodo vse take člane TK opozorili na odgovornost pred mladino železarne in večjo resnost, ki je potrebna za tako delo.

Ker je sedaj čas dopustov, so se dogovorili, da bo prihodnja seja šele v začetku septembra. J.

Pričakujemo racionalizatorski predlog

V 36. členu Temeljnega zakona o graditvi železnic in o prometu ter varnosti na železnicah je določeno, da morajo imeti lokomotive na motorni pogon (električne in diesel lokomotive) napravo, ki avtomatično ustavi vozilo, če je med vožnjo onesposobljen strojevodja. To velja tudi za lokomotive z enim samim motorovodjem. V naši železarni velja to za vse električne lokomotive ter za

ozko in najmanjšo normalno-tirno diesel lokomotivo. Da ne bi na teh lokomotivah imeli še sovoznike, bo treba čimprej ugraditi varnostno napravo, ki bo lokomotivo ustavila, če bi strojevodju postalo slabo. S tako napravo bi prihranili v železarni vsako leto okrog 12 milijonov S din. Naše sodelavce vabimo, da predlagajo primerno rešitev tega problema.



Vlivanje jekla v livni jami martinarne

Stojnine in stroški za okvare na vagonih

Leto	Prispelo voz	Stojnina	St. poš. voz	Stroški za poškodbe	Pavšal 2660 S din za poš. v.	Skupaj za poškodbe	Skupaj stoj. in poš. voz.
1962	57.569	125.865.100.—	5.738	24.425.117.—	60.593.280.—	85.018.457.—	210.883.557.—
1963	53.916	83.664.460.—	5.507	22.519.532.—	14.648.620.—	37.168.152.—	120.832.612.—
1964	57.042	105.485.600.—	5.610	24.147.699.—	14.922.600.—	39.070.299.—	144.555.899.—
1965	52.732	155.580.000.—	5.646	28.468.163.—	15.018.360.—	43.486.523.—	199.066.523.—
Prvo poll.	26.837	41.514.000.—	3.909	19.919.895.—	10.397.940.—	30.317.835.—	71.831.835.—

Iz gornjega vidimo, da so stroški za stojnino vagonov nasproti drugim letom sorazmerno nižji, da pa stroški za okvare na vagonih naraščajo. Kot je bilo že povedano bo vsekakor treba premije za čimprejšnjo razložitev vagonov vezati na pogoj, da pri razkladanju vagonov ne bodo pokvarili.

Perspektivni razvoj in ekonomska upravičenost šamotarne v železarni

Obratovodja šamotarne je na seji delavskega sveta šamotarne prebral tudi daljše poročilo o ekonomski upravičenosti in perspektivi obrata. Iz poročila je bil razviden razvoj šamotarne do leta 1945 in od takrat do danes.

Poročilo ugotavlja, da do leta 1960 v šamotarni ni bilo večjih sprememb. Spremembe so nastale šele takrat, ko je začela obratovati 1000 tonska stiskalnica. Takrat so bili tudi prvi začetki prehoda v kvaliteto in spremembe v tehnološkem procesu pri izdelavi ognjevdržnega materiala. Bilo je tudi nekaj sprememb ter zamenjav delovnih prostorov. Uredili so pisarno za delovodje mlinov, ročno skladišče in prostor, v katerem je fizikalni oddelek OTK šamotarne.

Proizvodnja je naraščala, lani pa so dosegli maksimalno možno storitev, tako da so uspeli povečati proizvodnjo pri vseh vrstah izdelkov kljub vedno ostrejšim zahtevam glede kvalitete izdelave.

Zanimivi so tudi podatki glede porabe surovin in doseženih izplenov od leta 1947 dalje. Žal nimajo na razpolago podatkov do leta 1947

in bi bila v tem primeru primerjava še bolj zanimiva. V letu 1947 je bil dosežen izplen 84,85, lani pa 88,5%. To pomeni, da je kolektiv šamotarne zelo dobro izkoristil surovine, nihanja pa so bila od leta 1959 do 1961. Tudi storilnost v kg na uro in moža je naraščala. V letu 1947 so dosegli 37,30 kg na uro in moža, lani pa že 83 kg na uro in moža.

To je nekaj podatkov o razvoju šamotarne. V poročilu je tudi nekaj podatkov o sedanjem stanju v šamotarni. Do predvidenega normativa so imeli vedno do 10 delavcev manj, imajo pa tudi 37 žensk, kljub temu da šamotarna spada med delovne enote s težjimi delovnimi pogoji. Imajo dober kader, ki je specializiran za proizvodnjo specialnih šamotov ter silika ročno oblikovanih formatov opeke. Surovine, ki jih uporabljajo, dobivajo iz domačih nahajališč, nekaj pa jih uvozijo iz CSSR. Uvožene surovine uporabljajo v glavnem za izdelavo višje ognjevdržne opeke. Domače surovine za izdelavo ognjeodpornih opek dobivajo iz rudnika Globoko pri Brežicah in iz kordunskih rudnikov Vrginmost. Za izdelavo silika opeke uporabljajo domači kvarcit z dokaj dobro ognjeodpornostjo in odstotkom SiO₂. Zgane domače surovine, ki jih dobivajo iz Ciglane Zagreb, uporabljajo za izdelavo ponovne opeke in za reprodukcijski material.

Ob pregledu posameznih naprav, ki jih imajo v šamotarni, ugotavljajo, da so naprave iz nekdanje tovarne elektrod na Blejski Dobravi, že dotrajane in na njih le s težavo izdelujejo ognjeodporni material po sodobnih tehnoloških predpisih. Zastarela in dotrajana je tudi stara stiskalnica tipa Weser in prav tako tudi stiskalnica za izdelavo kanalske opeke, kar še posebej velja za stiskalnico Zankoy. Delovna enota ima zaradi zastarelosti nizko osnovno vrednost in so zaradi tega obresti osnovnih sredstev, zavarovanje in amortizacija izredno nizka. To vsekakor vpliva na znižanje stroškov proizvodnje. Na višino proizvodnih stroškov vpliva tudi precejšnja poraba odpadkov, ki bi jih sicer vozili na haldjo. V šamotarni uporabljajo tudi že izrabljeno šamotno opeko v določeni odstotku pri izdelavi nove opeke. Iz že rabljene magnezitne ter krommagnezitne in silika opeke pa izdelujejo razne mase. Iz stare opeke naj bi izdelovali tudi forsteritno opeko za satovje komore na SM peči. Opeka

Pomoč vietnamskemu ljudstvu

Hrabro vietnamsko ljudstvo nudi že nekaj let močan odpor ameriškim napadalcem. Bori se za svojo svobodo in neodvisnost. Kaj pomeni boj za svobodo in neodvisnost, zlasti Jugoslovani zelo dobro vemo, saj smo ga bili polna štiri leta. Vemo, kako strašne žrtve je treba prenesti in kaj vse mora žrtvovati tisti, ki se je namenil premagati suženjstvo, nadvlado in izkoriščanje. Žrtve vietnamskega ljudstva so še vse strašnejše od tistih, ki so jih dajali naši narodi v minulih narodno-osvobodilnih vojni, saj imajo borci osvobodilne fronte opravka z najmodernejšo ameriško tehniko, z arzenalom smrti, kakršnega v zadnji vojni še nismo poznali. Voja, ki besni v Vietnamu, zahteva med ljudmi ogromno smrti in uničuje najosnovnejše življenjske možnosti.

Žrtve strašne imperialistične vojne, ki jo vodi Američani proti vietnamskemu ljudstvu, niso le borci osvobodilne armade, pač pa tudi civilno prebivalstvo. Na tisoče vietnamskih mož, starcev, žena in otrok je že izgubilo vse, kar so imeli. Mnogi so trajni invalidi brez koščka kruha in jim je bilo uničeno vse njihovo skromno imetje.

Naša dežela in naši ljudje enodušno izražajo svoje simpatije do vietnamskega ljudstva. Če kdo, potem mi, ki smo sami doživeli enako strašno morijo in uničevanje, lahko razumemo položaj vietnamskega človeka v njegovi pravični borbi proti najhujšemu imperialističnemu nasilju.

Danes padajo stotine in tisoči ton bomb na severne in južnovietnamske vasi, na šole, bolnice in mesta, na polja, kjer uničujejo žetev. Ameriški zračni pirati ne izbiraajo ciljev za svoje uničevalne bombne tovore. Uporaba

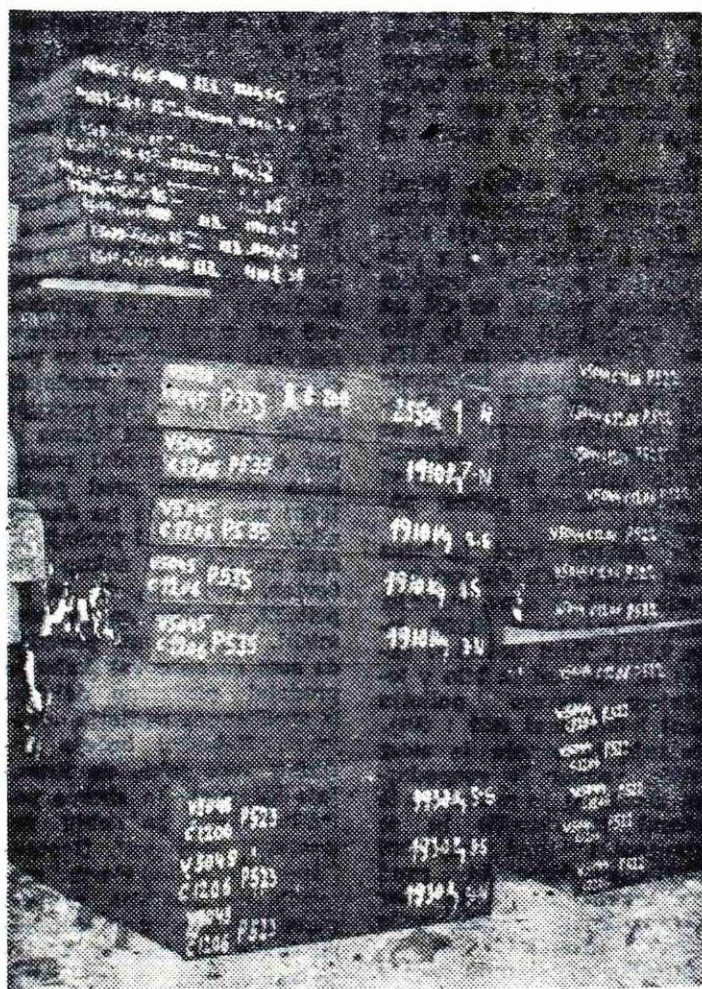
plinov in drugih sredstev za množično uničevanje je izraz najbolj grobe sile, ki jo imperialisti uporabljajo nad gorokim ljudstvom, zraven pa cinično govore o svojem mirovnem poslanstvu v jugovzhodni Aziji.

Posamezne organizacije pri nas so se že doslej lotile akcij za pomoč vietnamskemu ljudstvu. Da bi bile doslej akcije koordinirane, je bil osnovan v naši deželi koordinacijski odbor, v katerem so Socialistična zveza delovnih ljudi, Zveza sindikatov Jugoslavije, Zveza borcev, Zveza mladine, Zveza študentov, Jugoslovanska liga za mir, Konferenca za družbeno aktivnost žena in Rdeči križ.

Odbor bo pošiljal vietnamskemu ljudstvu različno pomoč, a najpotrebnejša so zdravila in krvna plazma. Zato bo odbor skušal pošiljati zlasti in prvenstveno to dvoje. Vsi Jugoslovani lahko z denarnim prispevkom omogočijo znatne nabave zdravil in njihov transport skupaj s plazmo v Vietnam.

V jeseniški občini deluje enak koordinacijski odbor, le da v njem niso vključeni vsi zgoraj naštetih. Akcijo zbiranja pomoči izvajata skupaj Zveza borcev in Socialistična zveza. Nekatere organizacije Zveze borcev so že doslej zbrale znatna sredstva predvsem pri svojih članih. V tem in prihodnjem mesecu bomo z akcijo nadaljevali in zato pričakujemo, da ne bo nikogar, ki bi odklonil svojim gmotnim možnostim primeren denarni prispevek, s katerim bo potrdil, da razume ljudi, ki so v nesreči in nisojo na svojih ramah najhujšo težo borbe proti imperialističnemu nasilju, katerega nosilec so ZDA.

Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZB

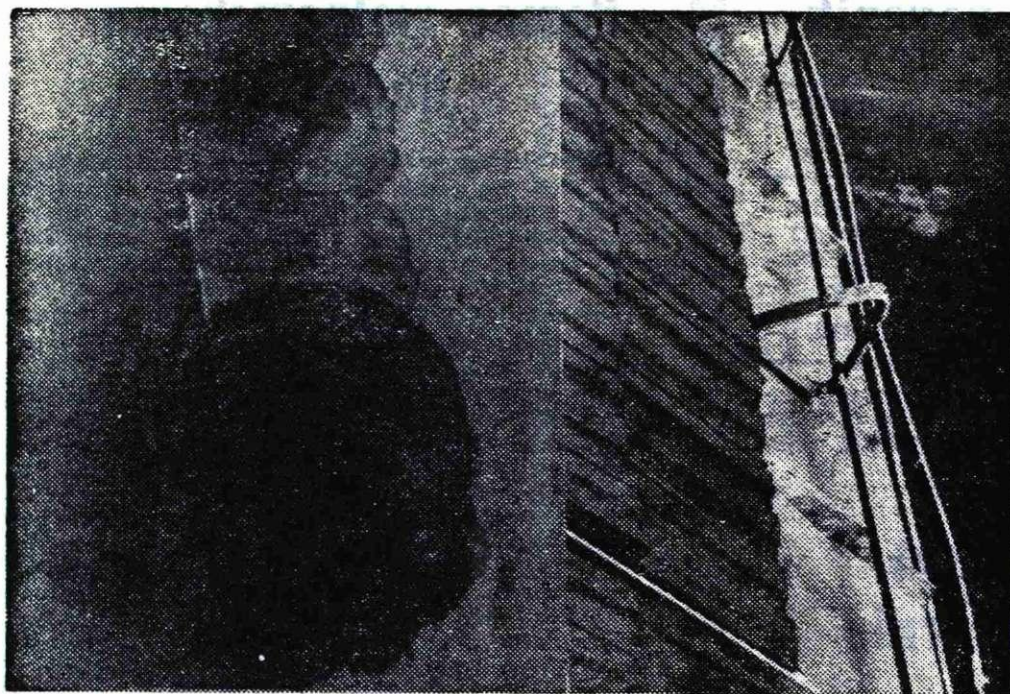


Iz slabov, ki so jih izvaljali v bluming valjarni, bodo izdelali pločevino

bi bila seveda cenejša, ker bi pri njeni izdelavi uporabili tudi odpadke.

Na ekonomičnost šamotarne vpliva tudi ročna izdelava specialnih izdelkov. Takšni izdelki so na tržišču zelo iskani. Tako je šamotarna dobila poleg drugih domačih ponudb tudi ponudbo iz Zahodne Nemčije, da izdelajo 250 ton šamotnih specialnih izdelkov. Žal so moral ponudbo zavrniti, ker spričo situacije, kakršno so imeli, ne bi mogli izpolniti vseh obveznosti. Pripominjajo pa, da imajo na razpolago za izdelavo specialnih izdelkov sposobne kadre in sicer

ženske za izdelavo šamotnih izdelkov ter moške za izdelavo silika izdelkov. Če bi bilo potrebno, bi število delavcev lahko še povečali. Ker je šamotarna že sedaj zelo rentabilna, je prav, da kolektiv železarne obrat modernizira in zamenja najbolj zastarele in izrabljene naprave. V proizvodnem programu naj bi bila še vedno izdelava ognjeodporne opeke za potrebe železarne. Delovna enota šamotarne naj bi se v prihodnje specializirala za najbolj iskane ognjeodporne materiale, to je za izdelavo silika opeke, ki jo potrebujejo pri izdelavi (Nadaljevanje na 9. strani)



PA BREZ ZAMERE

Skoraj mesec dni so popravljali streho na stavbi IBM, ker je v deževnem vremenu zamakalo. Popravilo je bilo temeljito, saj so odstranili neuporabne dimnike, streho na novo prekrili, kleparji pa so dotrajano pločevino nadomestili z novo. Žal vse to ni pomagalo in v prvem deževju (v torek, 16. avgusta) je na stopnišču s prvega v drugo nadstropje spet začelo zamakati. Na levem delu slike razločno lahko vidite veliko liso, ki smo jo fotografirali v sredo, 17. avgusta zjutraj. Desni del slike pa prikazuje »kvalitetno« delo pleskarjev, ki so lovilce snega prepletkali s srebrno bronzo le z zunanje strani, s strani, ki je vidna s ceste, na notranji strani pa so ostali taki kot so bili. Kdo nadzoruje tako delo? Kaj res ni nikogar, ki bi opravljeno delo pregledal ter morebitne pomanjkljivosti ali površnost takoj ugotovil in zahteval, da jih popravijo.

-jn

Naša obratna ambulanta v letošnjem prvem polletju

- 20.411 pregledov
- 5.205 bolovanj
- 83.200 izgubljenih bolnišniških dni
- 1.165 nesreč
- 22.231 izgubljenih dni zaradi nesreč

Številčni podatki kažejo, da je število pregledov in bolovanj v naši Obratni ambulanti v prvi polovici letošnjega leta presenetljivo blizu ustreznim podatkom za isto lansko obdobje:

20.411 pregledov (lani 20 tisoč 404), 5.205 bolnikov, ki jim je bilo odobreno bolovanje (lani 6.077) ter 83.200 izgubljenih dni (lani 83.602).

Zmanjšanje števila dni bolniških izostankov je letos nasprotno lanskemu prvemu polletju prav neznatno. Število oseb v bolniškem staležu pa je za preko 800 nižje, iz česar sledi, da se je podaljšalo trajanje posameznega bolovanja od slabih 14 na točno 16 dni. Ta pojav opazimo že nekaj časa in govori najverjetneje predvsem za to, da se povečuje resnost obolenj. V dokaz tej trditvi govori primerjava letošnje in lanske prve polovice leta pri tuberkuloznih bolnikih. Lani jih je 15 болоvalo skupaj 1.763, letos pa 16 skupaj 2.946 dni. Povprečno trajanje bolovanja pri teh bolnikih se je od lanskih 117 dni podaljšalo na 184 dni, kar priča, da je tuberkuloza še vedno resna bolezen, ki med bolnimi jeseniškimi železarji pred-

stavlja sicer le 0,31 odstotka, pomeni pa 3,54 odstotka zaradi bolezni izgubljenih dni.

Tako lani kakor letos smo izgubili največ delovnih dni zaradi poškodb. Njihovo število je sicer letos nekoliko nižje, neznatno se je tudi znižalo štev. bolniških dni, vendar v letošnjem prvem polletju dajejo vse poškodbe 38 odstotkov ali 22.231 izgubljenih dni. Od skupno 1.165 nesreč je 667 poškodb pri delu, 498 pa poškodb izven dela. Povprečno trajanje bolovanja zaradi poškodb pri delu je letos 19,7 dneva (lani točno 18 dni), zaradi poškodb izven dela pa kakor lani 18,3 dneva.

Našteti podatki o poškodbah nedvoumno govorijo o sedanjem stanju in prihodnjih nalogah. Organizatorje dela, tiste, ki skrbijo za uvajanje novih delavcev, varnostno službo in druge odgovorne čaka tu mnogo trdega dela, če hočemo, da bo jeseniška železarna prišla s sedanjega neslavnega mesta glede nesreč na tako, ki bi ga med jugoslovanskimi železarnami lahko imela. Zdravstvo samo more biti zgolj svetovalec, nima pa neposrednega vpliva na število bolovanj.

Pri poškodbah na delu, katerih resnost, sodeč po trajanju bolovanja zaradi njih, narašča, se vrtimo v začaranem krogu. Manjka denarja za načrtno izboljšanje varnosti, nesreče pa nam kradejo

denar in še manjšajo pičla sredstva. Če hočemo količkej narediti za izpolnitev postavke akcijskega programa o znižanju bolniške odsotnosti, je skrajni čas, da samoupravni organi formirajo strokovno ekipo, ki bo pripravila podrobne načrte za delo na tem področju.

Velja si ogledati še podatke za nekatere skupine bolnih. Pri motnjah značaja in duševnosti ter pri živčni razrvanosti (psihonevroza) je število bolnikov v letošnjem prvem polletju padlo od lanskih 189 na 155, podaljšal pa se je čas bolovanja od 19 na 25 dni — v tej skupini bolnezn je bilo odobreno vsega 3.916 bolniških dni. V tem številu se skrivajo tudi nereseni človeški in socialni problemi, neprilagojenost, včasih pa še slabi medsebojni odnosi pri delu. Tudi prilika za delo, ki bi se obrestovalo.

Pri starostnem obolenju srca je v letošnjih prvih šestih mesecih v primerjavi z lanskimi število bolnikov manjše, (lani 75, letos 60), nekoliko se je znižalo tudi število izgubljenih dni (od 3.199 lani na 2.949 letos); trajanje bolovanja pa se je podaljšalo za šest dni. Nižje število bolnikov gre verjetno predvsem na račun starostne ali invalidske upokojitve ter na račun invalidsko premeščenih delavcev, ki sedaj delajo na ustreznem delovnem mestu.

Le z večjo proizvodnjo bomo zadovoljili želje naših potrošnikov

Ker se člani delovnega kolektiva pogosto pritožujejo na tovarniškem komiteju in pri Izvršnem odboru sindikalne organizacije železarne nad uslužbenci male prodaje, je prav, da pojasnimo nekatera vprašanja.

Največ pritožb je zaradi prodaje pocinkane pločevine na Javorniku. Pocinkano pločevino smo dalj časa prodajali le tistim članom kolektiva in upokojencem, ki so imeli gradbeno dovoljenja za gradnjo individualnih hiš, medtem ko ostalim proslcem nismo ustregli.

Pocinkano pločevino navadno dobimo vsak drugi ponedeljek. Dalj časa jo dobivamo le okrog 1000 do 1200 kg. Vsaka plošča pocinkane pločevine tehta 9 kg, zato je razumljivo, da jo dobimo le od 111 do 133 plošč; in postrežemo z njo 10 do 14 kupcev, ki imajo gradbeno dovoljenja. Vsem ostalim proslcem pri najboljši volji ne moremo ustreči.

Kupci, ki jim ne moremo postreči zaradi položaja, v kakršnem smo glede pocinkane pločevine nam nočejo ali pa ne znajo razumeti. Zato slišimo večkrat tudi nekulturne očitke. Pogosto našim kupcem svetujemo, naj se ponovno oglasijo. Ker tu-

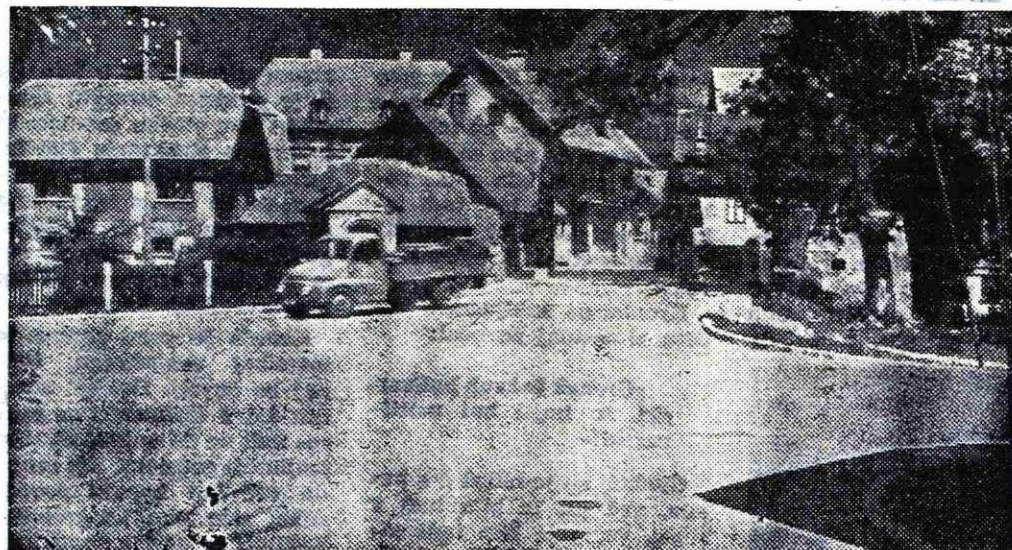
di ob drugem obisku njihovi prošnjam ne moremo ustreči, postajajo kupci nestrpni in nervozni, mi pa jim pravimo:

»Povečajte proizvodnjo, da bomo imeli na razpolago več materiala za široko potrošnjo.« Po drugi strani kupci spet zahtevajo, naj bi prodajali kvalitetno pocinkano pločevino, vendar to ni mogoče, ker mora železarna izpolniti pogodbene obveznosti. Poznamo tudi očitke, da druge tovarne, predvsem tekstilne, v večji meri skrbijo za svoje delavce. Res je tako, res pa je tudi, da je tekstilnega blaga za široko potrošnjo v vseh trgovinah dovolj in celo preveč in ga prodajajo celo s popustom. To pa ne velja za pocinkano pločevino in betonsko žico, ki jo povsod očitno primanjkuje. Samo Železarna Zenica svojim kupcem dolguje okrog 7000 ton betonskega železa. To pomeni da jugoslovanske železarne ne morejo zadovoljiti vseh potreb.

Ker smo v zadnjih letih začeli v večji meri izdelovati kvalitetna jekla, je razumljivo, da še bolj primanjkuje blaga za široko potrošnjo na domačem trgu, kakor tudi blaga, ki ga prodajamo našim sodelavcem na mali prodaji. Predlanskim smo prodali 27 ton pocinkane pločevine, lani pa že preko 50 ton. Iz tega sklepamo, da so se člani našega kolektiva primerno oskrbeli s pocinkano pločevino in da so pritožbe več ali manj neupravičene. Nekateri naši delavci so pocinkano pločevino prodajali naprej, ali pa z njo prekupčevali. Pred dvema letoma je naš sodelavec prodal pocinkano pločevino pred gostiščem pri Konjiču na Javorniku. Pri ponovni prošnji pa sem mu odklonil nakup pločevine. Dejal je, da se bo pritožil. Vendar se je premislil, ko sem mu povedal, da sem ga opazoval, kako je prodajal pločevino delavcu iz gradbenega podjetja »Projekt«. Nekateri hočejo gojlati tudi tako, da kupujejo na svoje in sinovo potrdilo, ki se ga dobi pri Krajevni skupnosti. Ugotavljamo, da v nekaterih primerih ne moremo zaupati potrdilom krajevnih skupnosti in jih uslužbenke izdajajo samo zato, da se rešijo nadležnih proslcem.

Karel Zorka

KJE SO SMEROKAZI?



Smo sredi turistične sezone. Letos so tuji gostje zaradi znanih olajšav na mejnih prehodih preplavili našo državo. Tudi naših turistov z avtomobili je vedno več. Jesenice so se od lanskega leta precej spremenile, center mesta nasproti železniške postaje je po dolgih letih končno urejen. Izredno lep vtis imajo turisti ob pogledu na novo naselje na Plavžu. Škoda, da je urejena samo okolica okrog glavne ceste in da je vse ostalo okrog blokov neurejeno in kviri celoten izgled našega mesta.

Znano je, da je polovica Prešernove ceste že v železnici. Zaradi stalnega prometa s težkimi kamioni je skrajno izrabljena in skoraj ni opaziti, da je bila kdaj asfaltirana. Sreča je, da je bila na Jesenicah vsaj C skupina svetovnega prvenstva v hokeju na ledu in da je bila cesta vsaj takrat skromno popravljena.

Z otvoritvijo novega mostu preko Save je Podmežaklja dobila direktno zvezo s centrom mesta. Vendar, kdo od tujih turistov in ostalih gostov, ki ne poznajo Jesenic, upa sploh pomisliti, da se po ulici heroja Verdika lahko pride na novi most in potem pod podvozom na glavno cesto. Cesta heroja Verdika po izgradnji vodovoda ni bila popravljena. Številne luknje in neočiščeno cestišče ji dajejo videz zoranje njeve. Vsak motoriziran turist, ki se pripelje z Bleda čez Poljane do križišča pri Hermanovem mostu, ne ve ne kod ne kam. Največ jih zavije kar naravnost čez most do Prešernove ceste, tu pa spet v neznano. Veliko je takih, ki jih neurejene cestne razmere pripeljejo do znaka »prepovedan promet za vsa vozila« na starem železniškem mostu. Od tu pa spet nazaj; nekaj jih zavije celo na Skladiščno ulico, drugi pa vprašujejo, kje je izhod iz jeseniškega labirinta.

To se dogaja iz dneva v dan, turistov je vedno več, vedno več je upravičene jeze. Kdo je kriv, da na križišču pred Hermanovim mostom ni smerokazov ali table, ki bi številnim turistom pokazala čim krajšo pot iz zapuščene Podmežaklje in Stare Save?

L.

Kobalt v letu 1966

Kobalt spada med tiste kovine, katerih proizvodnja je letno sicer precej majhna, vendar pa zelo važna. Posebno pomembno vlogo ima kobalt pri proizvodnji različnih zlitin, odpornih proti visoki temperaturi, ki jih uporabljajo za različne toplotno najbolj obremenjene dele turbin raketnih motorjev. Ker pa so istočasno nahajališča kobaltovih rud zelo redko posejana po svetu, ima to za posledico, da lahko štejemo to kovino med važen strateški material.

V letu 1965 je bila svetovna proizvodnja kobalta, brez socialističnih držav, skupno 15.450 ton, kar je za 1.700 ton več kot v letu 1964.

Tabela prikazuje katere države proizvajajo danes največ kobalta v tisočih tonah:

Država	1964	1965
Kongo	7.676	8.388
Kanada	1.977	2.115
Maroko	1.725	1.898
Zambija	642	1.447
Zah. Nemčija	1.385	1.256
ZDA	225	270
Ostale države	120	76
Skupno	13.750	15.450
Ostale države	13.750	15.450

Iz tabele vidimo, da je krog držav, ki proizvajajo kobalt zelo ozek in da ima pri tem daleč največjo vlogo afriška država Kongo. Leto proizveja letno več kot polovico vse svetovne proizvodnje, medtem ko so ZDA kot daleč največji potrošnik kobalta zelo nepomemben proizvajalec. Za Kongo računajo,

da bo lahko v prihodnjih letih še povečal svojo proizvodnjo te važne kovine.

V letu 1967 kaže, da se bo tem državam pridružil še pomemben proizvajalec kobalta in sicer Finska. Tam so v kraju Kokkola zgradili nove naprave za proizvodnjo kobalta iz rud, ki so jih do sedaj izvažali na predelavo v Zahodno Nemčijo. Računajo, da bo začetna proizvodnja zmogljivost te naprave okoli 1.200 ton letno z možnostjo kasnejšega nadaljnjega povečanja.

Pri porabi kobalta je ostala situacija v glavnem ista kot je bila prejšnja leta. Največ te kovine so leta 1965 porabili za proizvodnjo zlitin odpornih proti visoki temperaturi in sicer 22,6%. Takoj za njimi sledi proizvodnja magnetnih zlitin z 22,1%. Nato pa sledijo še različna druga legirana jekla in uporaba izven proizvodnje jekla za potrebe kemične industrije.

ŽELEZARSKI GLOBUS

ITALIJA. V italijanskih železarnah iz leta v leto na rašča proizvodnja nerjavečega jekla. Pred desetimi leti, to je leta 1955, je bila proizvodnja ingotov nerjavečega jekla samo 17.000 ton, leta 1960 je narasla na 58.400 ton in v preteklem letu na 125.700 ton.

JAPONSKA. Japonska železarska družba »Yawata Iron and Steel Co.«, ter italijanska družba »Finsider« sta sklenili v Tokiu sporazum o medsebojnem tehničnem sodelovanju. Sporazum se nanaša na izmenjavo izkušenj in dognanj na področju proizvodnje grodlja in jekla ter predvideva medsebojno izmenjavo tehničnega osebja.

NORVEŠKA. Ta skandinavska država in Velika Britanija bosta z letošnjim letom znatno povečali medsebojno prodajo izdelkov črne metalurgije. Velika Britanija izvaž različno pločevino za potrebe norveške brodogradnje, Norveška pa ferozlitine in grodlj.

SOVJETSKA ZVEZA. V letošnjem letu bodo v Sovjetski zvezi razširili novogradnjo v železarski industriji. Projekti predvidevajo gradnjo treh novih plavžev v Magnitogorsku in Novo Lipecku in povečanju proizvodne zmogljivosti surovega jekla za 2,3 mil. ton letno. Poleg tega bodo pričeli graditi različne valjarske naprave, med njimi dve valjarski cevi v Taganrodu in CeljabinSKU.

TURČIJA. Sovjetska zveza je ponudila Turčiji več dolgoročnih kreditov za izgradnjo različnih industrijskih naprav. Med njimi je tudi predlog za izgradnjo nove celotne železarne osnovane na turških železnih rudah in gorivu.

ZAHOĐNA NEMČIJA. V zahodnonemški železarni »Thyssen Röhrenwerke« prej »Phoenix Rheinstahl« v Mülheimu je letos pričela obratovati nova kontinuirna valjarna za proizvodnjo brezšivnih cevi. Gradili so jo dve leti in porabili za njo 120 mil. DM investicijskih sredstev. Irja elektronske naprave za njeno vodenje, lahko proizvaja cevi premera med 27 in 114 mm ter bo proizvajala na dve izmeni letno 200.000 ton cevi.

Perspektivni razvoj in ekonomska upravičenost šamotarne v železarni

(Nadaljevanje s 5. strani)

davi obokov električnih peči in ki jih šamotarna izdeluje zelo kvalitetno. Morebitna rekonstrukcija šamotarne ne bi imela namen samo v tem, da bi povečali proizvodnjo, ampak naj bi se v večji meri izboljšali kvaliteto izdelkov, ki naj bi bili takšni kot jih imajo proizvajalci v raznih drugih evropskih državah. Izboljšati bi morali tudi slabe delovne pogoje. Razumljivo je, da bi bila največji potrošnik opeke še vedno martinarna in elektro jeklarina, razen teh dveh delovnih enot pa še valjarne in predelovalni obrati. Lahko bi izdelovali silika opeko tudi za druge železarne, ki imajo električne peči. Tako bi zelo koristno dopolnili proizvodni program, da bi bil za železarno kar najbolj ugoden. Ob koncu naj še omenimo misel, ki jo je povedal na seji delavskega sveta šamotarne obratovodja, da bi morali ugotavljati sedanje stanje in perspektivni razvoj šamotarne v okviru celotnega podjetja. Pri presoji o ekonomski upravičenosti in nadaljnjem razvoju šamotarne ne bi smeli pozabiti, da so proizvodni stroški in cene izdelkov šamotarne nižje kot cene izdelkov v ostalih tovarnah, ki izdelujejo ognjevzdržni material. Upoštevati je treba tudi delovno silo, ki je na razpolago, surovine in tržišče. Za odstranitev izrednega fizičnega napora je treba že izrabljene naprave zamenjati, s tem pa bi tudi izboljšali izdelavo opeke.

Člani delavskega sveta šamotarne predlagajo, da je treba z elaboratom o ekonomski upravičenosti in perspektivnem razvoju seznaniti tudi delavski svet železarne z namenom, da bi čimprej začeli z reševanjem problematike.

— aR

Uspela nabiralna akcija za Vietnam

Pred kratkim so člani nadzornega odbora pri občinskem odboru Združenja borcev NOV na Jesenicah pregledovali in preverjali nabiralne pole, s katerimi so krajevne organizacije ZB NOV preko svojih poverjenikov zbirale prostovoljne prispevke za Vietnam. Ta akcija je po zaslugi nekaterih marljivih članic res dobro uspela.

Spričo vedno močnejše agresije ZDA na Južni in v zadnjem času tudi na Severni Vietnam in neprestanega bombardiranja nezaščitene krajev, je akcija za pomoč tem krajem velikega pomena. Prav zato je hvaljevredna pobuda občinskega odbora Združenja borcev NOV Jesenice, ki je organiziral nabiralno akcijo.

Krajevne organizacije ZB NOV so zbrale in oddale 613.259 starih dinarjev in pri tem posebno izstopa krajevna organizacija ZB NOV Sava, kjer so zbrali 133.630 starih dinarjev, sledijo še s precejšnjimi zneski Podmežaklja, Javornik, Kranjska gora in druge.

Člani nadzornega odbora pa niso odobraval odklonilnega stališča do zbiranja prispevkov krajevnega odbora ZB NOV v Zirovnici, ki je vrnil prazne pole. Iz blagajne organizacije pa je nakazal 10.000 starih dinarjev. Zahtevali so, da naj se to organizacijo ponovno naprosi, da najde človeka, ki bo zbiral denarna sredstva tudi v tem kraju, saj so tudi v Zirovnici ljudje, ki sočustvujejo z vietnamskim ljudstvom.

Srečko Šorli

12 sončnih dni v Crikvenici

»Na morje smo se napotili, da sonce bi lovili. Kot zgleda, smo ujeli ga, saj nam je dvanajst dni sijalo z jasnega neba.«

Te verze smo slišali na poslovnem večeru v Crikvenici. Skupina dopustnikov, naših sodelavcev, ki je preživela dopust v Crikvenici v času od 31. julija do 12. avgusta, se je v četrtek, na predvečer odhoda, dostojno poslovila od prijaznega osebja v našem domu in domačinov, pri katerih so stanovali.

Skoraj ni bilo pritožb ne na račun sonca, ne na račun vode, ne na račun hrane, ne na račun... In res, kot bi bilo vse naročeno. Že prvi dan nas je v Crikvenici sprejelo toplo sončno vreme, ki ga je skupina pred nami zelo pogrešala. Iz dneva v dan je bilo lepše, tako da so si nekateri že želeli oblakov. Resnici na ljubo naj povemo, da je bilo takih bolj malo in da so med njimi prevladovali tisti, ki so prve dni preveč smelo kljubovali soncu.

Zbrali smo se iz vseh koncev naše domovine. Res pisa-

pomagalo pričakati ure kosila. Vse bolj in bolj je bilo toplo, vse krajši so bili naši postanki na sončnih deskah, vse več nas je bilo v morju. Vse bolj pogosti pa so bili tudi naši obiski bližnjega sladoledarja ali bifeja, kjer ni manjkalo mrzlih pijač. Morje nas namreč ni oteščalo. Čim bolj smo ga pili, tem bolj

smo bili žejni. Pili pa smo ga najbolj pa tisti, ki so se korajžno »dričali« po toboganu, posebno če niso znali plavati. To pa ni bila edina zabava. Precej je bilo tudi takih, ki so dokaj ur preživeli z balinarskimi krogli v rokah.

Kronist na zaključnem večeru ni zastoj povedal:

»Grenak je kruh balinarski, še hujši kot martinarski!«

Čimbolj se je bližal čas kosila, več jih je bilo tudi v senci, večja je bila tudi zadrega pri točajki, ki največkrat ni vedla, kje bi dobila kozarce za vse žejne.

S hrano smo bili povečini zadovoljni. Seveda ne vsi, saj za vse nikoli ne bo prav. Za nekoga je okusno, za drugega ni, za enega je premalo, za drugega preveč.

Prisluhnimo spet kronistu, kaj on pravi o tem:

»Z vsem smo zadovoljni, železci so nam polni!« Zato so poskrbeli vsi: upravnik, ekonom in v kuhinji, Ivanka, Vida in Martin, ki ne pride iz kuhinje ven. Letina krompirja bila je obila, kar se poznalo je v času kosila.

Tako kronist in k temu nimamo kaj dodati.

Popoldanski »siht« je bil zelo podoben dopoldanskemu. Nekateri so si sicer privoščili krajši odmor, najbolj vneti pa smo počivali kar na plaži. Obilno kosilo je bilo treba prebaviti in pri tem nam je najbolj pomagala voda. Plavalni »sprehod« po morju je doprinesel k temu, da smo bili že pred malico spet pošteni lačni. V tem času si slišal tudi največ godrnjanja — bife je bil namreč od 14. ure naprej zaprt. Po malici, ki je bila ob 16. uri, pa smo spet uživali blagodejne sončne žarke, ki so že izgubili opoldansko moč in so vsakomur najbolj prijali. Takrat nas je bilo na plaži največ. Kar pa je bilo še prostora, so ga zasedli sosednji Celjani ali pa drugi gostje iz okoliških domov.

Neverjetno, kako hitro je minil ta čas do večerje, tako da nekateri sploh nismo bili lačni. Toda vseeno smo »pospravili« včasih boljše, včasih slabšo večerjo in se pripravili za večerni sprehod.

Kam zvečer? V Terapijo, Lanterno, Selce, Dramalj ali Kačjak? Prve dni smo o tem še ugibali, na koncu pa to ni bilo več aktualno, saj astronomske cene niso bile več primerne za naš žep.

Privoščili pa smo si drugo zabavo. Nekaj nas je odšlo čez ozek morski preliv na otok Krk, oziroma njegov otoček, ki ga imenujejo Robinsonov otok. Vsa njegova

znamenitost pa je v tem, da si je podjetni domačin zgradil na tem otočku gostilno, ki jo pridno obiskujejo številni turisti. Menda je odveč povedati, da na takem izletu cena ni posebno važna. Sicer pa gostilničar ne pretirava, saj se pri njem ceneje najše kot v crikveniških lokalih.

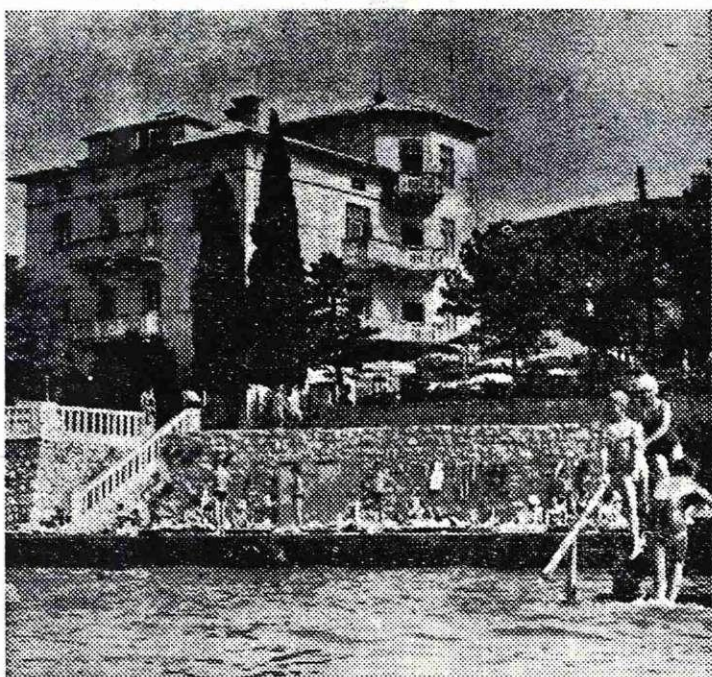
Seveda je prav gotovo še marsikaj zanimivega, toda naj bo dovolj. Dvajset sončnih dni v Crikvenici se prav res tudi ne da opisati na tako majhnem prostoru. Zdi se mi, da več kot beseda povedo slike, zato smo jih priložili. Zaključimo spet z verzmi kronista:

»Kaj bi naj še napisali?

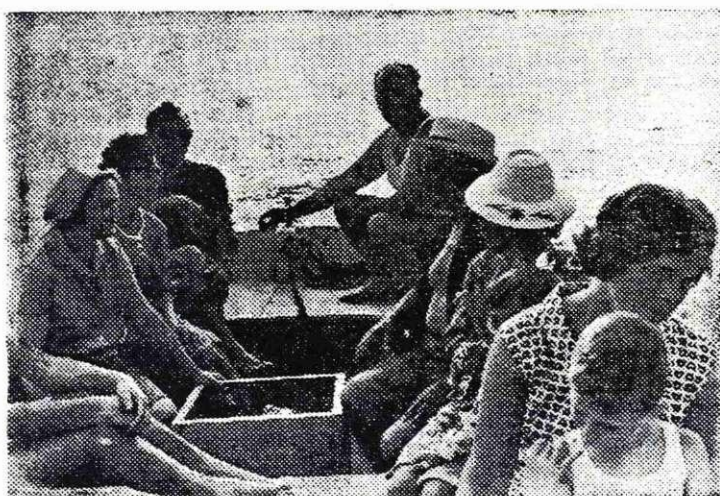
Da bilo je vse kot smo pričakovali. Sonca in vode bilo je dosti, koža nam je porjavela in marsikaka ura zarjavela. Pa bo že šlo! Domov se vračamo veseli, prepričani, da bomo uspeli tudi v prihodnje priti k vam.«

— jn Najboljvnet

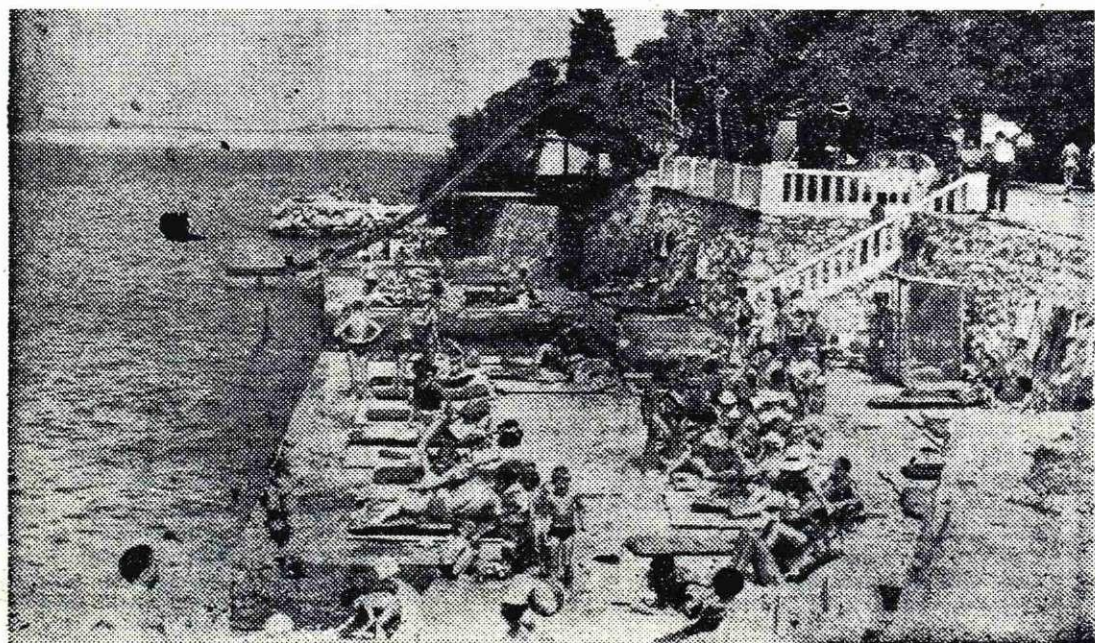
skimi žarki in toplo Jadransko morje, ki nam je izdatno



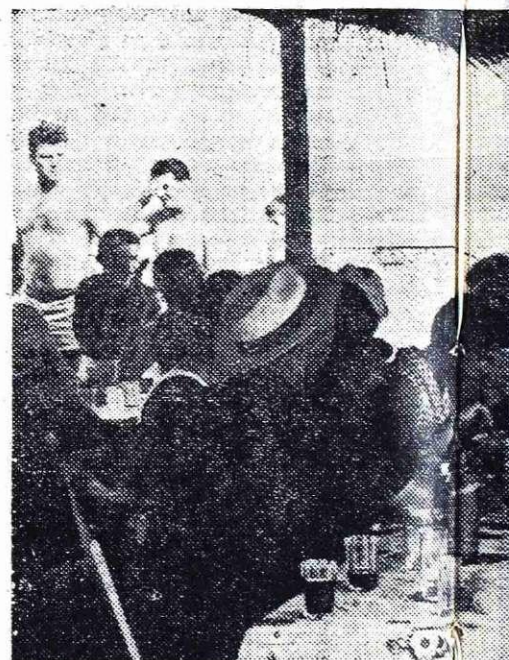
Dvanajst dni je bil naš dom



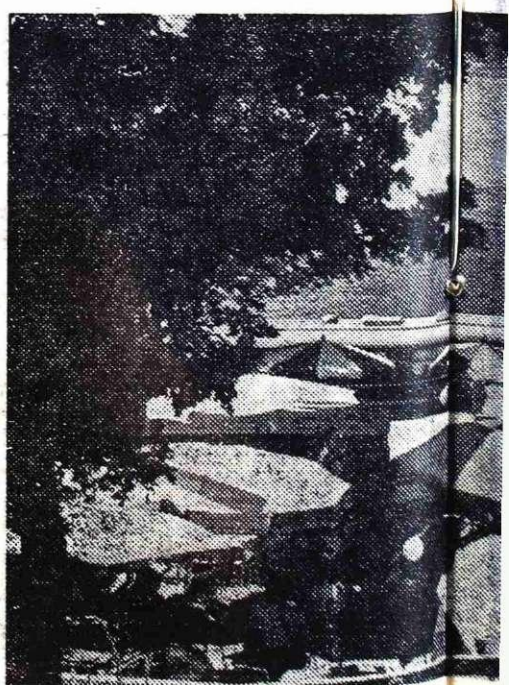
Se malo in že bodo stopili na Robinsonov otok



Že v zgodnjih jutranjih urah smo na plaži lovili blagodejno sonce



Dobra jedača in dobra pijača na Robinsonov



Škoda! Avtobus, ki nas bo popeljal proti d

PISMO Z MORJA

na družčina smo bili. Manjkalo ni niti tujcev, saj so v našem domu našli oskrbo tudi Cehi in Poljaki. Vendar se nismo razlikovali. Složnost je bila glavna odlika te velike družine.

Ce opišemo enega izmed dni, ki smo jih preživeli na toplem soncu v Crikvenici, bomo pravzaprav opisali vseh dvanajst dni, ki so si bili med seboj skoraj popolnoma podobni. Pa ne mislite, da je bilo zaradi tega dolgočasno.

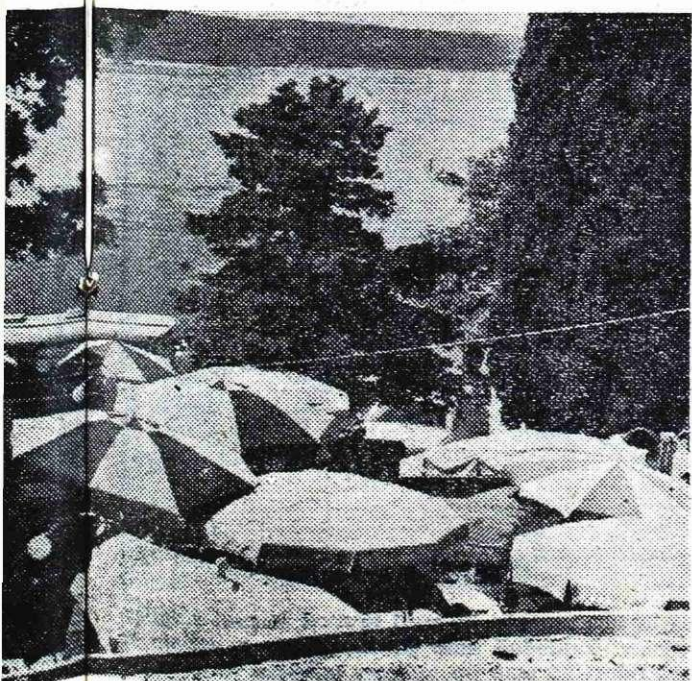
Po zajtrku, pri katerem so mi nekateri večkrat želeli mesa in sira bolj kot marmelade in masla, smo se napotili na plažo, ali kot smo dejali, odšli na »siht«. Sprejelo nas je sonce z vročimi avgustov-



Najbolj znani balinarji pri »delu«



Robinzonov otoku nas je še bolj razvedrila



Njaj proti domu je že tu

MIHA KLINAR CAS NA BREZGESTJU

II. del LETAKI

16. nadaljevanje

Sava s svojo sinjo radostjo in bisernim smehom prodnatih bregov; vijolični, skoro z nebom zabrisani grebeni na zahodu in široka dlan, ki se s polji in vasmí odpira proti Bledu in Radovljici in nebo, ki ga oblikujejo gore in ki se ponekod spušča globoko skoro do samega dna doline, ki se steka vanj.

Sama lepota, da bi jo človek ure in ure strmeč občudoval in se z njo zli sam, njeno živo srce, ki jo občuti in njene žive oči, ki jo vidijo in ji dajejo resničnost, saj bi bila brez človekovega srca in človekovih oči mrtva. Šele človek jo oživilja. Človek ji je potreben in ona človeku. Drug brez drugega bi ne mogla obstajati, bi ne mogla bivati. Drug drugemu se uresničuje. Človek dopolnjuje naravo, ki ga je ustvarila in ki bi brez njega ne imela svoje duše.

»Vse to bo mrtvo, vse to bo brez smisla, ko bi se zgodilo, da bi človeštvo izumrlo in bi izginil poslednji človek z zemlje, ali pa bi se zaradi pablazne sebičnosti vladajočih človeštvo uničilo.

In to se prav lahko zgodi, če se tej pablazni sebičnosti sebičnežev, ki bi radi vladali in si podredili svet, človek ne bo postavil po robu in uničil zla, ki že tisočletja tepe človeštvo od dne, ko je prvi človek iz sebičnosti, da bi se polastil plodov tujega dela, ubil prvega človeka.

Ta misel se polašča Rovnikove duše in zasenčuje lepoto, ki bi jo lahko ure in ure občudoval. Spomnil se je očeta, ki je okušal vojno skoro na vseh frontah nekdanjega cesarstva in njegovih pripovedi o grozotah, ki jih je doživljal. In spomnil se je, da je oče navadno zaključil svoje pripovedi o strahotah v Galiciji, Karpatih in na soški fronti z zagotavljanjem, da take vojne ne bo več — tudi ko bi jo kaka velesila hotela začeti, bi jo ne mogla, vsaj toliko časa ne, dokler bodo grozote velike vojne žive v zavesti ljudi. Vojaki države, ki bi si jo upala začeti, bi se uprli in postavili generalom in vladarjem po robu in jih pobili, če bi jih generali hoteli prisiliti.

Tako je govoril oče in tako so govorili drugi, ki so vojno doživljali na bojiščih. Ko so Japonci napadli Kitajsko, so govorili podobno, kakor so pisali nekateri časopisi, da je to omejena vojna, ekspedicija, s katero bi Japonci radi zavarovali svoje koreisti na azijski celine.

»In naposled, Azija je daleč. Dokler se bodo ubijali samo na Kitajskem, se v Evropi ne bodo.

Tudi o italijanskem napadu na Etiopijo so govorili podobno in si obenem želeli, da bi jih Italijani dobili po zadnji plati, kakor so jih sedemnajstega leta na soški fronti.

»Ne, to ne bo povzročilo nove svetovne vojne.

Toda zdaj je nova velika vojna že celo leto in pol in prav lahko se zgodi, da se bo plaz z one strani (zablodi Rovnikov pogled na greben Karavank, ki jih ima za hrbtom) sprožil tudi na nas, če vlada ne bo pohitela če si ne bo zagotovila močne zaščite v Rusiji, ki še ni v vojni in ki ima z Nemci nenapadno pogodbo.

Toda, ali bo še čas? Ali ni že prepozno? Ali mu ni davi te bojazni izrazil France, ko mu je ponujal letak in ko sta govorila o tem.

Take misli ga utrujajo in mu razkrajajo uživanje lepote gorskega sveta in zgodnje pomladi, ki je bolj podobna maju kakor aprilu.

»Morda smo vsi skupaj prečrnogledi,« bi se rad osvobodil zamorenosti, ki mu jo povzroča razmišljanje. Ko bi bila vojna nevarnost res tako blizu, bi tudi vlada, najsi bo taka ali taka, ne držala križem rok in bi mobilizirala vsaj del vojske. Tako pa kličejo rezerviste v mnogo manjšem številu, kakor jih je klicala odstavljen vlada, ki se je postavila ob Hitlerjevo stran in ki se je, če človek sodi po vpoklicih, bržkone pripravljala, da napove vojno Grčiji in pomaga premagati Grke Italijanom, ki nikamor ne pridejo preko alpskih gora. Ko bi zdaj, ko so šli ti načrti po vodi, hotel Hitler udariti na Jugoslavijo, bi najbrž novi vladi ne bilo vseeno, ali ima vojsko pripravljeno za obrambo ali ne.

A ko bi vseeno udaril in bi bila država nepripravljena na obrambo, bi ne predla trda samo vladi, marveč vsem, a v prvi vrsti razredno zavednim delavcem, ki so sprejeli protifasistični program Med-

strokovnega akcijskega odbora že pred leti. Ali ni Jože včeraj, medtem ko se je on oblačil, pripovedoval v kuhinji Magdi, da bi v takem primeru Nemcev ne čakal.

»Najbrž bi tudi meni ne kazalo drugega, kakor da se umaknem pred njimi v vojsko, četudi bi me ne vpoklicali, ali pa v hribe, če bi se ne mogel umakniti z vojsko. Ko bi se ne, bi me prav gotovo zaprli in poslali v koncentracijsko taborišče. To pa je pod Hitlerjem isto kakor smrtna obsodba.«

Tega se zaveda, saj o tem govori svet že sedem let.

Ob takih mislih pomlad ni več najbolj čudovita pomlad kar jih pomni.

Za vsak primer se mora tudi z ženo pogovoriti o tem. Magda seveda ne bo mogla z njim. Skozi življenje se bo morala z otrokom prebijati sama, dokler se časi ne bodo spet razvedrili.

»A kako in kdaj?«

Tega ne ve. Hitler je dosedaj zmagoval povsod in si podredil Evropo s tako lahkoto, kakor da so se mu države vdajale brez bojev, med njimi celo take, kakor je Francija.

Toda zakaj razmišlja o tej najbolj črni možnosti, kakor da bo vojna z Nemčijo že danes ali jutri. Morda jo sploh ne bo in so njegove skrbi odveč?

Utrujen bolj od misli kakor od hoje in neprespanosti se vrača v dolino. Ko pride do prvih hiš, tuli v tovarni dve.

Da bi bil prej doma, prečka železniško progo na prepovedanem prehodu poleg hudournika, ki je skoro prav tako raver kakor poleti. Ko stopi na cesto, ga nekdo pokliče.

»Vi?« se začudi ko zagleda mladega tehnika, ki ga je podjetje komaj pred dobrim tednom poskusno zaposlilo v jeklarni. Njegovega imena si ni zapomnil, čeprav so mu ga prejšnji petek povedali drugi. Zakaj neki? Tehnik je spadal k tistim zgoraj, ki jih je sovražil.

»Nekaj pomembnega bi se rad pogovoril z vami.«

Kaj neki mu ima fant povedati?

»Opozoril bi vas rad, da bodite previdnejši, kadar razpečavate ilegalne letake.«

Presenečenje je preveliko, da bi mogel Rovnik skriti rdečico, ki ga je zalila, a vseeno reče:

»Ne razumem vas.«

»Tako sem slišal. Nekdo vas je izdal zapisovalcu dnin Bregarju.

»To je laž! Podtikanje!« se razburja, a na tihem preklinja pomočnika Lovra, prepričan, da je Lovro obvestil Bregarja o letaku, ki mu ga je dal, in sebe, ker ni poslušal svarilnega glasu v sebi, naj zelenišu ne zaupa.

»Pred menoj vam ni treba prikrivati. Skojevec sem.«

»Skojevec? Ne vem kaj mislite s tem?« tehniku ne verjame.

»Vem, ne zaupate mi,« pravi tehnik. »Razumem vas. Morda bi na vašem mestu ravnal tudi jaz tako. A upam, da se bova vseeno srečala v istih vrstah.«

»Agent je. Prav gotovo je agent,« preklinja tehnik, pomočnika Lovra, a najbolj sebe, ker se je tako po nepotrebnem zapletel v mrežo...

8

Mračni se že, a skrb ga muči zaradi srečanja z mladim tehnikom in mu ne pusti spati.

Toda, kaj mu morejo. Četudi ga primejo zaradi pomočnikove ovadbe in Bregarjevega sovraštva, bo zanikal, da nima nobene zveze z letaki, ki so se pojavili v tovarni. Niti prebral ga ni in bi ga sploh ne prebral, ko bi vedel, kaj piše na njem. Kako naj bi vedel, da je komunističen, saj je podobne letake razširjalo zadnja leta med delavci tudi podjetje, kadar je hotelo preprečiti kako delavsko akcijo in jih opozorilo, naj ne nasedajo hujšakcem, marveč naj jih sami odstranijo iz svoje sredine ter tako dokažejo pripravljenost vzajemnosti in sožitja z delničarji, pripadniki železarskega sloja, prav tako kakor so pripadniki tega sloja železarski delavci, vsaj tisti, ki so spoznali, da je marksistični nauk o razredih zastarel in da ga sodobnost zanika v vseh industrijskih državah, predvsem pri naši veliki sosedih, ki je znala odstraniti nasprotja med delojemalci in delodajalci in jih združila v močnega industrijskega sloja. Prav v tem je življenjska moč in nepremagljivost Nemčije. Zakaj bi take življenjske moči ne mogli vlti tudi v jugoslovansko skupnost in zakaj bi prav mi, ki pripadamo železarskemu sloju, ne dali pobude za tak prepoved Jugoslavije, za prepoved, ki bi dal Jugoslaviji nezlomljivo življenjsko moč in ki bi jo uvrstil v vrsto ponosnih držav, ki oblikujejo novo veličastno podobo Evrope.

Po šestdesetih letih ponovno

Edina naloga Tehniškega muzeja Železarne Jesenice ni, da poučuje člane našega delovnega kolektiva o smislu in zgodovini njihovega dela, s tem pa vzdržuje in pogloblja njihovo zanimanje za poklicno delo, pač pa ima tudi nalogo gojiti tradicijo in raziskovati železarsko preteklost. Prav enega izmed teh velikih in do sedaj nerešenih problemov je reševal naš muzej v preteklih tednih. Namreč razvoj talilništva.

Dandanes prevladuje v svetu mišljenje, da tvori v talilno peč vpihani mrzli zrak pred šobo ogljikov monoksida temperature, ki je malo nad 1300° C, ki pa nikakor ne zadostuje za popolno raztalitev železne rude in redukcijski proces v peči (tališče 1450° C — 1538° C — 1600° C). Da bi pojasnili redukcijo železa pri nezadostni temperaturi, so bile izdelane razne teorije, med katerimi je tudi ta, da je možno doseči raztaljevanje grodlja in jekla z večjo vsebnostjo ogljika s prodiranjem amorfnega ogljika v žareče zrno rude v času predreduk-

temperaturi, ki je malo pod 1000° C, medtem ko so delovale stare nizke topilne peči s temperaturami odvodnih plinov s 1100° C in več.

Dipl. inž. dr. Schuster, pod katerim vodstvom smo opravi-

globine, do katere pronica kisik, na kar pa vpliva brzina vpihanega zraka, velikost zrna, vrsta in reakcijska sposobnost goriva.

Pravilnost teh mišljenj pa je bilo treba ne le teoretično, pač pa tudi s praktičnimi poskusi potrditi, kar je posebno važno zaradi njihove novosti in pomembnosti. Za tak praktičen poizkus se je odločil tehniški muzej, ki je z odobrenjem uprave železar-

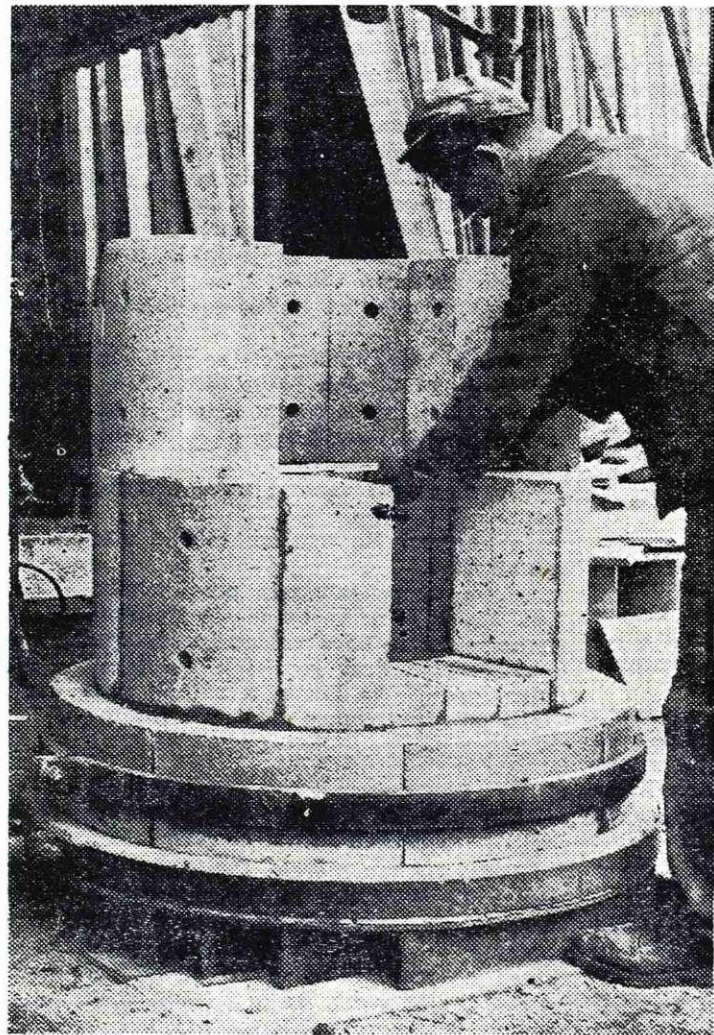
ZAČASNO POROČILO O POTEKU IN REZULTATIH TALJENJA ŽELEZNE RUDE V POSKUSNI JASKASTI PEČI V DNEH OD 22. 7. DO 2. 8. 1966

vili poizkuse, pa postavlja nasproti tem teorijam spoznanje, da potrebuje tok hladnega zraka, ki ga vpihamo v vsipek goriva, določen

ne pripravil in s pomočjo strokovnih delavnic in služb izdelal vse potrebne naprave.

Na zemljišču, kjer je v neposredni bližini nekaj stal plavž, smo postavili iz ognje-vzdržnega materiala cilindrično jaskasto peč, visoko 1,6 m, z notranjim premerom 0,4 m, v katero smo skozi šobo premera 30 mm vpihali s pomočjo centrifugalnega ventilatorja različne merjene količine mrzlega zraka. Pri tem smo opravili razne meritve in analizirali, kako vpliva vpihani zrak na izgorjevanje v peči.

Sistematično opravljeni poizkusi kurjenja z različnimi gorivi, različne granulacije in različnimi količinami vpihanega zraka so potrdili v vseh posameznostih dr. Schusterjeve ugotovitve. Pri teh poizkusih je prišlo le do te omejitve, da oglje, ki je danes



Zidanje talilne peči z izpustno odprtino. Peč je postavljena na železni plošči z rebri in podlagi iz šamotne opeke. Oboje služi za hlajenje dna peči in toplotno izolacijo. Dno peči je visoko 200 mm, peč sama pa je sestavljena iz štirih vrst opek po 400 mm višine z že pripravljenimi odprtinami za merjenje temperatur in odvzem plinov.

cije s tem, da razpada ogljikov monoksid v ogljik in ogljikov dioksid.

Tem teorijam pa nasprotuje dejstvo, da amorfní ogljik ne more obstajati v zrnu rude z vsebnostjo kisika, ker zrno med procesom vedno bolj in bolj žari in se kisik porabi, preden se ruda raztali. Predvsem pa moramo vedeti, da nastopi tak razpadanje ogljikovega monoksida šele pri

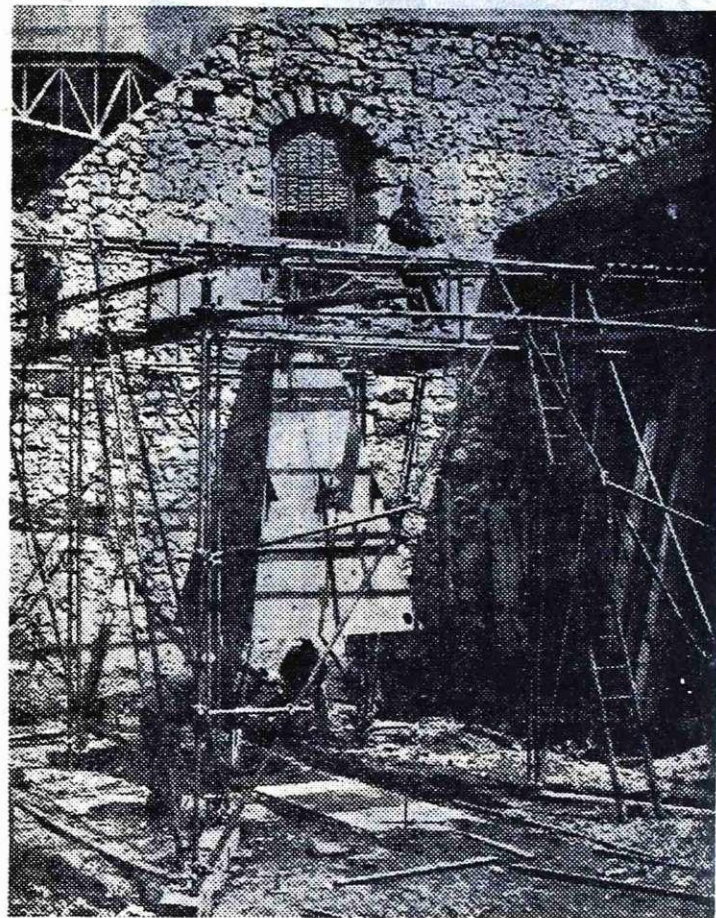
čas in opravi določeno pot, ki jo lahko izmerimo, dokler ni njegova vsebina prostega kisika porabljena, pri čemer nastajajo zaradi primarnega zgorevanja v ogljikov monoksida temperature in talilni režim, ki so v vseh časih in tudi v najmanjših količinah omogočali taljenje železa. Obseg in temperatura talilnih procesov, ki nastajajo zlasti v jaskastih pečeh, je odvisna od

Piše:
Miloš
Magelič

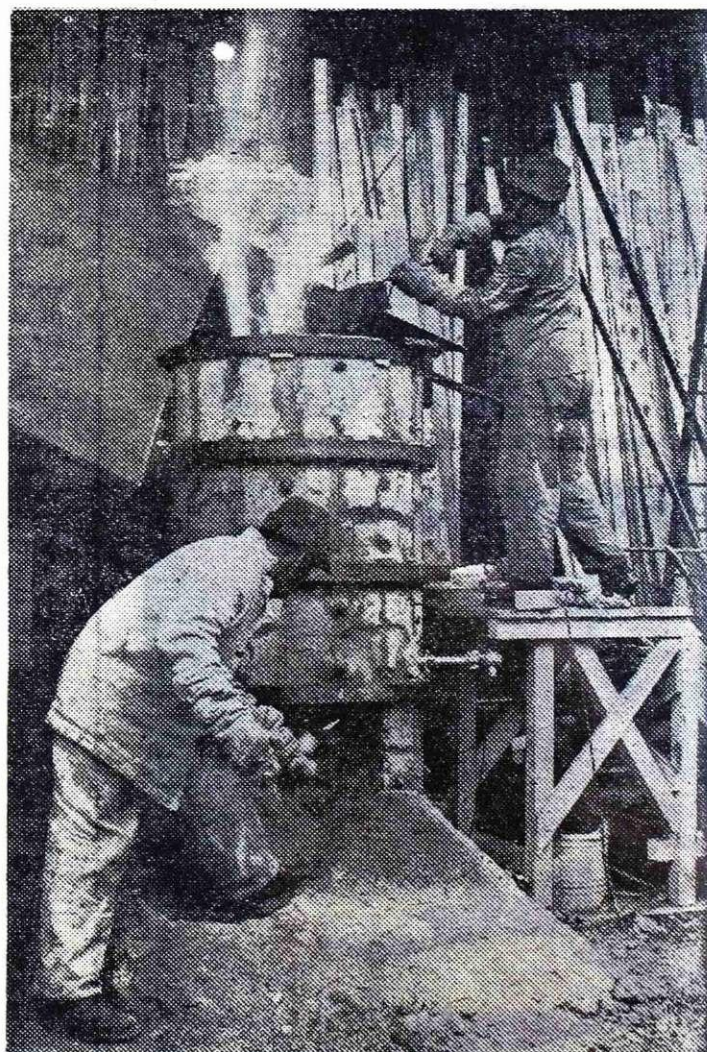
na voljo, niti po velikosti niti po načinu izdelave ne odgovarja kakovosti oglja, ki so ga nekaj uporabljali v talilnih pečeh in je bilo izdelano iz debelih polen. Zato smo namesto grobokosovnega oglja pri dveh talilnih procesih uporabljali grobi koks zrnati 40—90 mm.

Kurilnim poizkusom so sledili v dneh od 28. 7. do 2. 8. 1966 talilni poizkusi. Rezultat le-teh so bili najprej trije z ogljem raztaljeni volki v težah 22,5, 19,0 in 21,5 kg. Nadaljnja dva volka v težah 60 in 66 kg smo talili s koksom in s povečanim vpihom zraka. Obratovanje je potekalo popolnoma normalno in ga je mogoče vsak čas ponoviti.

Iz nekaj osnovnih že znanih podatkov podajam naslednji pregled petih talilnih procesov:



Talilni prostor v začetni fazi montaže. Postavljena je že cevna konstrukcija, ki je obenem nosilna za pločevinasto kritino in protiplamensko kapo, ki jo montažni oddelek pravkar dviga na svoje mesto nad bodočo talilno pečjo.



Peč je gotova in že obratuje. Za prvi prehod je tudi pripravljen livni prostor. Zakladali smo jo izmenično z ogljem in rudo. Izpustno odprtino smo po vsakem talilnem procesu ponovno zapirali, saj jo je bilo treba kot nekoč po vsakem procesu zaradi velikosti volka v celoti podreti.

izdelano železo na Stari Savi

talilni proces dne	VLOŽEK			IZPLEN				
	vpilni zraka m ² /min.	bukovo oglje kovaško kg	koks Ø 40-90 kg	apno kg	Fe ruda kg	žlindra kg	volk kg	% cca
28. 7.	2,5	246,0	—	—	99,0	—	22,5	44
29. 7.	3,3	252,0	—	—	75,0	—	19,0	49
30. 7.	3,24	288,0	—	—	120,0	—	21,5	34
1. 8.	2,5	—	296,0	27,0	147,0	108,5	60,0	78
2. 8.	3,37	—	374,0	33,0	161,0	131,0	66,0	79

Volke smo zaradi dokumentarne vrednosti pustili v naravnem stanju, prav tako pa tudi zato, ker nadaljnja predelava v pretalilnem ognjišču s programom ni bila predvidena. Nekaj posameznih delov volkov pa smo brez posebne pretaljevanja vendarle v kovačnici izkovali in dobili odlično mehko varilno železo.

Nadaljnje stopnjevanje obremenitve jaska, kar bi bilo potrebno za proizvodnjo gradljiva, nismo izvedli, ker nismo imeli na razpolago primerne grobe in kakovostne ogleja, kar sem že prej omenil in pa zato, ker smo smoter poskusov že dosegli.

Pravilnost osnovnih postavk je potrdilo 140 analiz plinov iz vodohlapenih cevi, veliko število optičnih meritev temperatur v peči, poizkusi z žarilnimi palicami in v jasek spuščeni poizkusni sondami, napolnjenimi z rudo. Analize teh vzorcev bodo pokazale postopno predredukcijo rude v jasku peči.

Vendar pa lahko že danes povem, da smo že s prvimi meritvami temperatur pred šobo za vpihovanje zraka izmerili ne le 1300° C, pač pa 1600—1700° C.

Popolno in podrobno poročilo o poizkusih bo izdano, ko bodo analizirani zbrani vzorci in ko bodo te analize urejene in preštudirane skupno

z zbranimi podatki in meritvami, ki smo jih opravili na kraju samem.

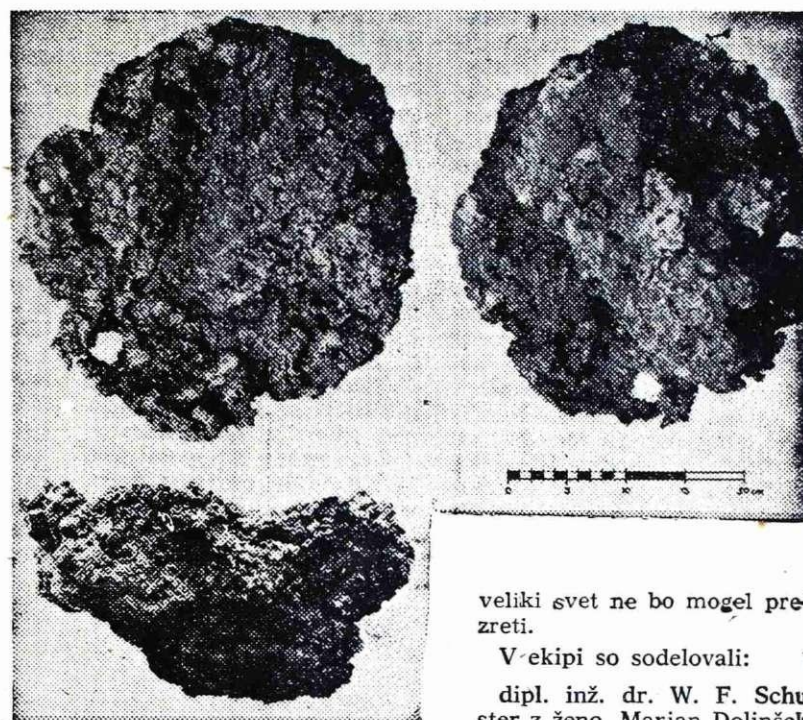
Rezultat poizkusov je bil torej enak proizvodnji železnega volka v antični talilni peči, ki je bila na ta način prvič reproducirana. Pridobili pa smo si tudi izkušnje, ki so potrebne za raziskovalno delo in študij pridobivanja železa tudi v njegovi najzgodnejši dobi. Podane pa so tudi vse možnosti za študij žarjenja in nadaljnje predelave že pridobljenih volkov.

V soglasju z mnenjem dr. Schusterja predlagam, da talilni prostor z vsemi napravami ohranimo v celoti, dopolnimo pa še s pretalilnim ognjiščem in sicer iz naslednjih treh vzrokov:

1. v svrhu dokumentacije,
2. ker bo tako urejen talilni prostor z vsemi napravami najvarnejša podoba takšne talilnice v rimskih časih,
3. ker bo tako možno vsak čas eventualno nadaljevati s poskusnimi talilnimi in pretalilnimi procesi, ki v tej fazi niso bili opravljeni.

S temi poskusi je slovenska železarska industrija, ki jo predstavlja Železarna Jesenice in njen tehniški muzej, opirajoč se na skoraj tritisočletno tradicijo, prispevala velik delež k razjasnitvi železarske zgodovine, ki ga tudi

Ves proces smo spremljali tudi s fotografsko kamero. Za to objavo pa smo že pripravili montažo treh pogledov na volka št. 2 in sicer od zgoraj, od spredaj in od strani. Volk sicer tehta le 19 kg, je pa po obliki lep in pravilen.



veliki svet ne bo mogel prejeti.

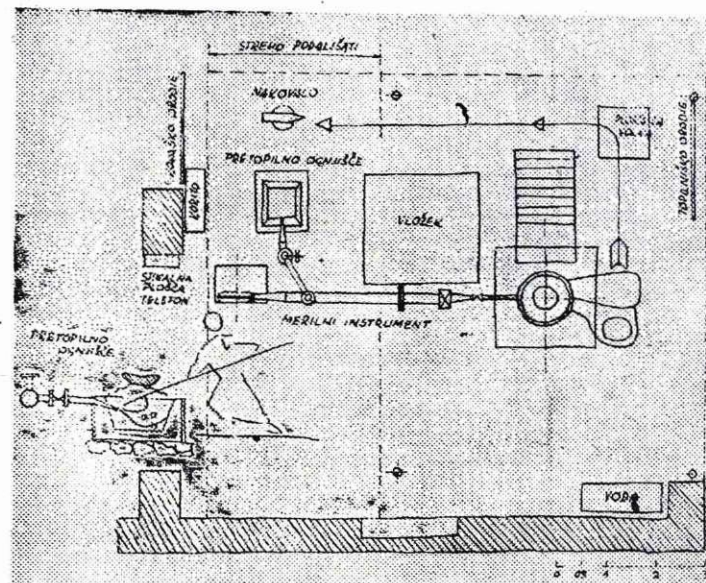
V ekipi so sodelovali:

dipl. inž. dr. W. F. Schuster z ženo, Marjan Dolinšek, Anton Noč, Anton Končnik, Janez Lavtežar, France Kreuzer in jaz.

Pri uspešnem delu pa so nam pomagali še inž. Feliks Bešter, Igor Logar in Danijel Morič z energetskega gospodarstva ter inž. Oskar Kürner z RO.

Vsem imenovanim in neimenovanim v naših delavnicah, ki so nam s svojim požrtvovalnim in hitrim delom vselej pomagali reševati in premagovati nastale težave, se najlepše zahvaljujem. Še posebej pa se zahvaljujem kolektivni DE šamotarne za izredno kakovostno silika opeko, ki so jo izdelali v rekordnem času in ki je bila predpogoj za uspešno opravljene talilne poizkuse. Tej zahvali še posebej se pridružuje tudi dr. Schuster.

Miloš Magolič



Skica talilnega prostora, ki se lahko z majhnimi dopolnitvami spremeni v najvernejšo podobo talilnice iz rimskih časov. Talilnica z vsemi napravami pa je tudi sicer velike dokumentarne vrednosti, saj smo prav tu prvič na svetu ponovili talilni proces izpred 2000 let.

Zakaj težave s kruhom na Koroški Beli?

V zadnji številki »Železarnja« smo objavili članek z naslovom »Na Koroški Beli še vedno težave s kruhom«. Od trgovskega podjetja »Rožca« smo prejeli naslednje pojasnilo:

Obe trgovini na Koroški Beli dobivata kruh pri podjetju »Žito« — pekarna Lesce vsak dan na osnovi naročila, ki pa mora biti oddano en dan pred dobavo kruha. V obeh trgovinah naročilo za kruh sestavljajo na osnovi potreb in pri tem tudi upoštevajo sobote, plačilne dneve in dneve pred prazniki. Torej je bil pisec članka napačno seznanjen, da kruh

prodajajo na osnovi nekakšnih predhodnih seznamov, ki jih ni.

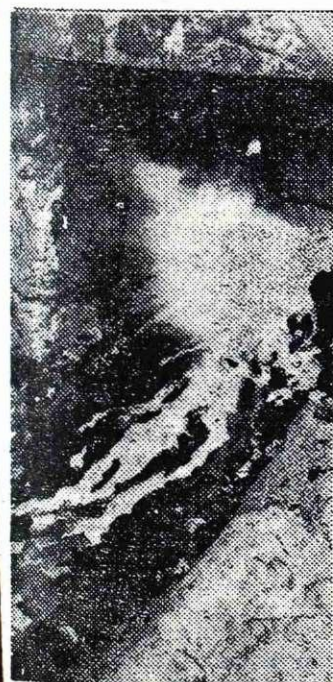
Pekarna »Žito« v Lescah zelo različno dostavlja kruh. V nekaterih trgovinah dobivajo kruh od 6. do 10. ure dopoldne, v posameznih primerih pa tudi pozneje in zato ni mogoče, da bi matere z otroki, ki jih pripeljejo tudi v trgovino, čakale na kruh. Omeniti moramo, da so nekatere matere oddaljene od trgovin kot npr. tiste iz Javorniškega rovtja in zadržane tudi z drugimi opravili. V takih primerih so v trgovinah strankam prihranili kruh na ta način, da so njihove po-

trebe že prej vpisali in jim zato ni bilo treba čakati ali pogosto prihajati v trgovino. Če bo dobavitelju uspelo, bo dostava kruha bolj točna in po možnosti vedno ob isti uri. Tako se bomo tudi izognili vsem morebitnim neprijetnostim. Žal se je že zgodilo, da so stranke kruh naročile v trgovini in smo ga tudi hranili, pozneje pa so ga odpovedale. Ker smo hoteli ustreči nekaterim strankam, smo bili kritizirani od drugih kupcev. Ob koncu naj pomenimo še to, da pomeni pekarna v Lescah veliko pridobitev, kar se tiče kvalitete kruha, po drugi strani pa imamo ve-

like težave z dostavljanjem kruha v posamezne trgovine. Trgovsko podjetje »Rožca«

SM peči bodo zamenjali s tremi LD konvertorji

ZDA. Največja železarska družba »US Steel Corp.« namerava v svoji železarni v Chicagu zgraditi novo jeklarino s tremi kisikovimi LD konvertorji. Z njo bodo nadomestili sedaj obstoječo SM jeklarino.



Težko pričakovana žlindra je kar v potokih z mnogimi rokavi pritekla iz peči

Francozi v Mojstrani

V petek smo obiskali Francoze, ki taborijo na Mlačicah v Mojstrani. To je skupina delavcev iz neke električne tovarne v Grenoblu. Da bi kaj več zvedeli o njihovem življenju pri nas, smo se pogovorili z njimi.

Vreme je bilo deževno. Ko sem čakal avtobus za v Zgornjo savsko dolino, je rosilo. Že v avtobusu sem se spomnil na lepe stare čase, ko je še vozil vlak, kajti bilo je toliko ljudi, da nisem mogel ne stati in ne sedeti. Na vso srečo smo bili kmalu v Mojstrani in že sem zagledal lepe modre šotore na Mlačici. Pripravljali so ravno kosilo. Vseeno sem jih prosil za kratek razgovor.

»Kdaj ste prišli v Mojstra-

no, kako, kakšni so bili pogoji in koliko vas je?»

»V Mojstrano smo prišli konec preteklega meseca. Nismo imeli nobenih težav. Nakupili smo vse potrebno za taborjenje in se vsedli v štiri Renaultove avtomobile najrazličnejših tipov. Vseh skupaj nas je petnajst. Pogoji za taborjenje so boljši tu v Mojstrani, v Jugoslaviji, kot pa pri nas v Franciji, kajti tu je tudi mnogo cenejše kot pa pri nas.»

»Zakaj ste se odločili, da preživite svoj letni dopust pod šotori v Mojstrani?»

»Letovanje v Mojstrani nam je priporočil profesor Avčin iz Ljubljane, ki je bil pri nas v Grenoblu in je dejal, da je Mojstrana sončen kraj.

Vendar se s tem ne strinjamo, ker imamo že vse dni slabo vreme in mislimo, da je to zelo deževna dežela. Tu bomo ostali dva tedna in upamo, da se bo vsaj malo prikazalo sonce.»

»Kljub temu, da resnično nimate sreče z vremenom, mi lahko poveste, kako vam je pri nas všeč?»

»Vidimo, da je vaša dežela slikovita, pestra in privlačna, težave so le z vremenom. Toda kljub temu hodimo na izlete v zamegljene hribe in na Bled ter v bližnjo okolico. Bili smo tudi na Jadranu, vendar zelo malo časa. Vaši ljudje so zelo prijazni in dobri ter smo presenečeni nad njihovo gostoljubnostjo.»

»In še zadnje vprašanje. Prav gotovo ste s ceste opazovali našo železarno. Kaj menite o njej?»

»Da, opazovali smo jo s ceste in radi bi jo videli tudi, kakšna je v notranjosti. Zato lahko le sklepamo; če bi hoteli postati industrijska dežela, bi potrebovali za to najmanj še 20 let. Na Jesenicah pogrešamo parke, kjer bi se delavci sprostil. Vaši delavci imajo zelo udobna stanovanja, kar je pri nas v Franciji še vedno problem.»

Hitro sta minili dve uri klepetanja in kljub dežju, ki

se je zlivala, je bilo zelo prijetno. Na koncu, ko sem se že poslavljajal, so mi oni postavili vprašanje, ki je zvenelo bolj kot prijazna prošnja. Želeli so si ogledati našo železarno, toda to ni bilo mogoče, zato sem jih peljal v železarski muzej na Stari Savi. Nepopisno je bilo njihovo zanimanje za zgodovino železarstva na Gorenjskem in nepopisna je bila tudi njihova hvaležnost. Še enkrat prijateljski stisk rok in razšli smo se z željo, da bi se še kdaj srečali v Jugoslaviji. Vasilij

Staro šolo na Koroški Beli popravljajo

Sredi poletja so začeli s popravilom stare šole na Koroški Beli. Naš sodelavec je upravitelja osnovne šole na Koroški Beli, profesorja Janeza Laharnarja prosil, naj mu kaj več pove o popravilu objekta.

Tov. Laharnar je povedal, da so gradbena dela zaupali gradbenemu podjetju Gorica in so z delom začeli že v juniju.

Ko bo stara šola popravljena in pripravljena za šolske namene, bo osnovna šola na Koroški Beli dobila 7 novih razredov. Stanje se bo močno izboljšalo in bosta le dva oddelka imela popoldanski pouk, vsi ostali oddelki pa bodo v šoli le dopoldne.

Popravilo stare šole bo financirala železarna, saj šola nima na razpolgo toliko sredstev, da bi lahko sama financirala popravilo stare šole. Šola bo skrbela le za opremo novih prostorov, sredstva pa bo oskrbel sklad za šolstvo.

Kljub temu, da bo stara šola na Koroški Beli temeljito popravljena še vedno ne bo v celoti odgovarjala zahtevam sodobnega pouka. Kabineti prostori so zelo majhni, razen tega pa tudi kletnih prostorov ne bodo mogli uporabljati zaradi prevelike vlage.

Morda bi bilo bolje, če bi staro šolo v celoti podrli in namesto nje k sedanjemu šolskemu objektu prizidali nov del, ki bi bolj služil potrebam šole. Seveda bi morali imeti na razpolago več denarja. Zaradi občutnega pomanjkanja učilnic, pa smo se odločili za popravilo in bomo v celoti na razpolago 16 učilnic. Na vprašanje kdaj bodo končali s popravilom stare šolskega poslopja je tov. Laharnar odgovoril, da bodo po vsej verjetnosti lahko že v začetku novega šolskega leta poučevali v novih učilnicah.

Vasilij

Kennedy runda

Pred njo je bilo skupno pet »rund«, ki so pomenile skupek večstranskih carinskih dogovorov, v katerem je sodelovalo več držav. »Kennedy runda« pa ima svoj začetek v letu 1963. Od prejšnjih dogovorov se razlikuje, ker znatno odstopa od ustaljenih pravil in tradicionalne tehnike.

Zamisli »Kennedyjeve runde« predstavlja napad na trgovinske zapreke v mednarodni trgovini. Zato naj bi prispevala k pospeševanju razvoja v svetovni trgovini. V prvi vrsti gre za trgovanje z industrijskimi izdelki, vendar se dotika tudi kmetijskih in tropskih izdelkov.

»Kennedyjeva runda« ima svojo osnovo v Trade Expansion Actu, to je zakonu o ekspanziji znanje trgovine, s katerim je kongres ZDA na predlog predsednika pooblastil Kennedyja, da lahko začne pogajanja za znižanje carin. Zakon o ekspanziji znanje trgovine je po Kennedyjevih besedah zakonodajni akt mednarodnega pomena in ga je pokojni predsednik primerjal z nekdanjim Marshallovim planom.

Ob sprejemu zakona o ekspanziji znanje trgovine so v ZDA povedali, da je v pretečenem petletnem obdobju ra-

sel nacionalni dohodek po tri odstotke letno, ovlj vlade pa je bil, da bi rast zvišala na štiri odstotke. Edina pot k takšnim ovljem pa je bila prodaja večjih količin blaga in razširitev tržišča za prodajo ameriških izdelkov. Zakon o ekspanziji znanje trgovine naj bi ustvaril pogoje za čim večjo rast ameriškega gospodarstva, tako da bi omogočil dostop ameriškemu blagu na razvijajoča se svetovna tržišča in zlasti na ostalo ameriško tržišče zunaj ZDA.

Razumljivo pa je, da mora država, ki drži v svojih rokah največji ekonomski potencial sveta, računati pri izpeljavi

tao obsežnih ovljev na najrazličnejše pogoje in protiusluge tistim tržiščem, na katera se je namenila pospešeno prodirati. V »Kennedyjevi rundi« se ogromno govori o trgovini v »svobodnem« svetu. Kaj pomeni po ameriško »svobodni« svet, nam je dovolj znano in najbrž na tem mestu ni potrebno pojasnjevati. Vendar so segla prizadevanja v okviru »Kennedyjeve runde« kaj hitro tudi iz »svobodnega« sveta navzven. V ZDA so računali na razširitev tujih tržišč za izdelke ameriškega kmetijstva, industrije in rudarstva ter so se s tem v zvezi zavzeli za odprto, nediskriminirano trgovino in pomoč pri napredovanju tistim državam, ki jo potrebujejo v prvih fazah njihovega napredka. Razumljivo, da je takšna, včasih samo navidezna »pomoč«, vezana na razširitev tržišča, večanje kupne moči domačega prebivalstva in zato tesno v skladu z zakonom o ekspanziji znanje trgovine.

Zato je dobila ameriška vlada od kongresa približno takale pooblastila:

— znižanje skoraj vseh carin za 50 odstotkov pod pogojem, da to store tudi ostali partnerji (reciprociteti),

— popolna, stoodstotna ukinitve carin za vse tiste kategorije izdelkov, katerih delež v svetovnem izvozu je vsaj v 80 odstotkih po poreklu iz ZDA. To določilo se mahaša na EGS in Veliko Britanijo,

— ukinitve vseh tistih carin, ki ne dosegajo stopnje pet odstotkov,

— možnost odpravljanja vseh carin za tiste tropske proizvode, ki jih ne proizvajajo v ZDA — seve na osnovi medsebojnih pogajanj itd.

Na tej osnovi je bil napravljen prvi korak k »atlantskemu partnerstvu«, ki naj bi pomenilo povezovanje ameriškega gospodarstva z zahodnoevropskim (EGS in Velika Britanija). Zatorej stavlja »Kennedyjeva runda« poskus združevanja Zahodne Evrope ne s političnimi, pač pa z ekonomskimi sredstvi. Pri tem poskusu pa so se znašle ZDA večkrat v sferi navzkrižnih interesov in možnosti, tako da so nekateri označili začetne poskuse v

okviru »Kennedy runde« kot reševanje kvadrature kroga.

Navzkrižni interesi prihajajo najbolj do izraza na kmetijskem področju, kjer je uveljavljen agrarni protekcionizem. Nobena izmed držav Zahodne Evrope ne misli žrtvovati svojega kmetijstva, kakor ga je žrtvovala v devetnajstem stoletju Anglija v interesu svoje industrializacije in industrijske premoči v svetu. Države Zah. Evrope raje posnemajo primer Združenih držav Amerike, ki so istočasno razvile obe panogi gospodarstva — industrijo in kmetijstvo ter so danes največji izvoznik kmetijskih izdelkov na svetu.

V okviru »Kennedy runde« računajo ZDA na 62 odstotkov svetovne trgovine in na odstranjanje zaprek za približno 67 milijard dolarjev, kolikor je vredno blago, ki kroži med industrijsko razvitimi državami zahoda in med njimi in tistimi državami, ki so v razvoju. Zunaj interesov tega programa je uvozna trgovina držav v razvoju in medsebojna trgovina socialističnih držav.

Prisedil France Žvan

Počitniško pismo z odgovorom

Dragi Svarun!

Bilo je v navadi, da si ti meni pisal. Res le v »Železaru«. Moram reči, da sem z veseljem prebiral tvoje srti, kosti in lveri o svetem birokraciji, gostinske pravljice in podobne zadevščine. Zdaj si pa naenkrat umolknil. Sprva sem mislil, da te baše kakšna bolezen, pa se mi zadnje čase vse bolj dozdeva, da so te usopli in da nimaš več sape. Nemara ti je pošla tudi korajža? Saj sem slišal, da so ti grozili celo s sodnijo. In zdaj, ko je toliko glodanja, so tvoji zobje naenkrat odpovedali. Že nekaj mesecev listam po »Železaru«, da bi kaj našel, pa ni in ni nič takšnega, kar bi človeka tako razvedrilo, kot si svoj čas znal ti to narediti. Neke resne stvari o tem, kako so živeli naši predniki, koliko je zdaj ljudi in koliko jih še bo, kako so nastajala mesta in kakšna so, to nam zadnje čase pisariš. Nič ne rečem, tudi to se bere. Pa sem vendarle razočaran, ko vidim, kako si se zresnil, ko si včasih znal tako ostro prišpicičiti svoje pero. Bodi dober in mi sporoči, ali se kaniš še kaj oglasiti s svojimi zbadljivkami ali pa naj obupam nad tistim, kar sem njega dni tako rad prebiral.

M. S.

Pa dajmo!

Svarunovo pero je še ošpičeno. Le v roko ga je treba prijeti. Grozili so mi res, kaj bi tajil, pa se nisem kaj prida prestrašil. Saj smo prestali okupacijo in vse tisto in kaj bi potlej ne mogli tehe stvari. Vzel sem si malo predaha, da vidimo, ali se slabja jajca dajo ožeti ali ne. Sem rekel, da bom toliko časa počakal, da preneha kapljati od njih. Med tem me je pa že večkrat nazarensko srbelo in kaj bi tajil, zdaj me nekaj dni skoraj putika daje, tako sem na trnih, da bi kaj rekel.

Bom nekaj povedal, kar je nemara najmanj nevarno. — Saj, če o drugem ne upaš zbadljivo pisati, se loti kulture. Ta je navajena prenašati žlak za žlakom. Tako so mi nekoč rekli. Samo kamnim to pot iti malo naprej od kulture. K čisti umetnosti in se pokloniti pred njenim hramom.

Minili so časi, ko so imeli nerazviti ljudje za umetnost romane Balzaca ali Zolaja in Tolstoja, drame Arturja Müllerja ali celo Cankarja, glasbo Mozarta ali poezijo Janeza Menarta. To je za nami in kdor se ne more sprijazniti z novimi pogledi, drugačnimi umetniškimi užutki in utripom sedanjega dne, je zastarel, za zapeček in ne za v družščino sedanjih dni.

Irealno nadzvočno glasbo vesolja, hermetično poezijo sončnega sistema, hipotetično slikarstvo in podobne stvari lahko razume, kadar je prodril malo dalje od navadnega zemljana, ki se peha okrog takih nesmislov kot so socializem, proizvodnja, osebnih dohodek po delu in kar je še takšnih stvari. Zadnjič sem že skoraj odkril nov glasbeni instrument, s katerim bi lahko zasenčil sloves elektrikaarjev. Pa me je to pot neslo. Milozvočnost kolofoenije, škripajoče na špago,

je zanesljivo nekaj boljšega od električnih strun na kitarah. Zadevo sem posredoval naši kulturni javnosti, ki se je pri priči vnela. Zataknilo se je le pri kvaliteti kolofoenije. Naša, jugoslovanska, je zanič, tako so ugotovili strokovnjaki in preden sem utegnil nabaviti visoko kvaliteto inozemsko, me je prehitela cela plejada drugih, ki so se za stvar takoj vneli. Zdaj poskušajo na vseh koncih in tja na zimo bomo videli prve visokokvalitetne nastope nove glasbe.

Stejem si v čast, da sem vendarle avtor enega izmed stilov, ki bodo živeli vsaj nekaj večerov. Upam, da bom s svojim prispevkom v zbirnico umetnosti vsaj malo prispeval k pogrebu elektrikaarjev, ki gredo zadnje čase malo na jetra celo tistim, ki jim drugače razširijo pljuča, omehčajo čustva, snemajo srajce in prepote hlače.

Tisti »leteči kamni« so postali tako slavni, da bi me skoraj pretrgala zavist, če bi se mi ne posrečil lasten glasbeni izraz jutrišnjega popoldneva.

Pa vendarle ne more človek kar tako meni nič tebi nič mimo uspehov, ki so jih dosegli poslednji čas naši, domači elektrožicarji. Kako se ne bi patriotičnemu občinu v nemala čustva razpoloženja, ko zve, da so fantje iz njegove občine ustvarili takšen epohalen nastop v blejski festivalni dvorani. Naslov svojemu umetniškemu ansamblu so res malo zgrešili, saj to pot kamni še niso leteli ne z odra ne na oder. Nemara so pričakovali, da bo trans, v katerem se bo znašla njihova publika, povzročil letenje kamnov, ki bodo s svojim žvižganjem dodali nove akustične učinke k njihovi glasbeni produkciji. Če se to tokrat še ni zgodilo, se utegne nemara prihodnjič. Vsaj upanja ne kaže kar tako zavreči. Se mi zdi,



Med nastopom »letečih kamnov« v festivalni dvorani na Bledu

da bi ne smeli nasedati tistim, ki trde, da glasba ni bila originalna, ker je prihajala izpod lasulj. Fantje ne morejo delati čudežev, saj lasje ne zrastejo čez noč in si jih ne moreš naenkrat omisliti takšnih do srede hrbta. Zato so si to pot pomagali z lasuljami, bodo pa drugič nemara že z originalnimi lasmi. Upajmo. Jaz tudi zatrdno upam, da bodo do prihodnjič uvedli kakšne tehnične iz-

boljšave in svojo glasbo izpopolnili. Predlagam, da kitare priklopijo na višjo napetost, saj na 220 voltov danes brenkajo že celo takšni brez lasulj. Tudi bobne bi lahko uredili na elektriko in mislim, da bodo do prihodnjič kaj potuhtali. No ja, to predlagam blagohotno »Letečim kamnom«, saj vidite, da nisem, kar se idej tiče, kar tako, če sem odkril celo lasten glasbeni izraz vesoljske dobe.

Zato pravim, dajmo fantje! Z idejami na plan. Če ne boste dosegli, da bi se ljudje slekli tudi od pasu navzdol, če se ne bodo metali ob tla in če bo po vaših nastopih ostal kak stol cel in kaka luč nepoškodovana, ne bo z vašo glasbo nič. Čeprav mislim izumljati nove načine glasbenega izražanja, bom vedno pripravljen tudi vam žrtvovati katero svojih bogatih idej.

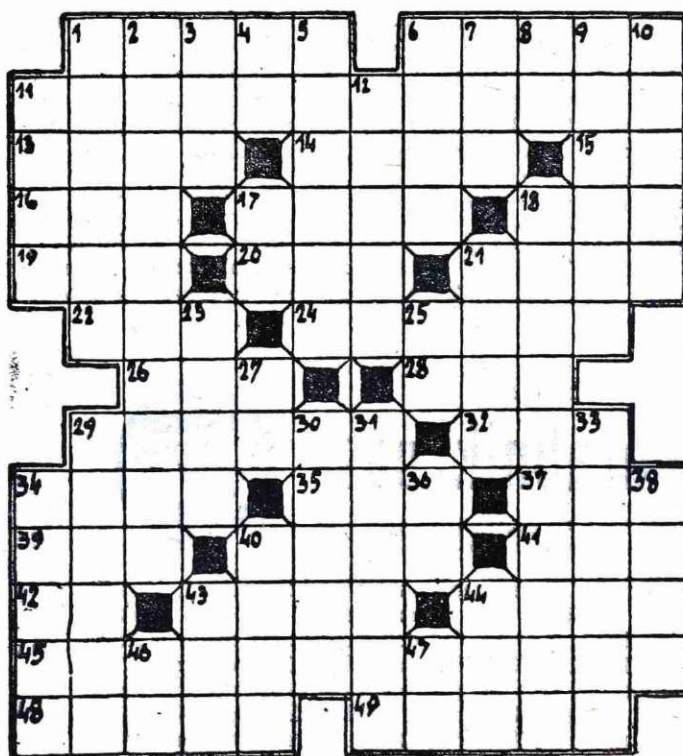
Svarun

Križanka

Vodoravno: 1. vodno prevozno sredstvo; 6. smučarska disciplina; 11. udeleženec revolucije; 13. zemeljski plin; 14. star denarni drobiž; 15. začetnici slovenskega politič-

dovski kralj; 40. računski znak; 41. žensko ime; 42. začetnici jugoslovanskega izumitelja na polju elektrotehnike, ki je živel in deloval v ZDA; 43. pesnik; 44. grm z ze-

7. tla; 8. samoglasnik in soglasnik; 9. južnoameriška stepla; 10. del poslopja; 11. osina na klasu; 12. leseno obuvajo; 17. osebni zaimek; 18. DE naše železarne; 21. mesto na polotoku Krimu; 23. operni spev; 25. začetnici slovenskega skladatelja; 27. začetnici izumitelja dinamita; 29. gledališka obleka; 30. moško ime; 31. raztelesilec; 33. star rokopis, zbirka zakonov; 34. ptica ujeta; 36. arabski žrebec; 38. desni pritok Une; 40. orodje koscev; 43. povrtnina; 44. časovna enota; 46. avtomobilska oznaka Anglije; 47. osebni zaimek.



nega delavca; 16. potomec; 17. palica za čiščenje pluga; 18. rdeča poljska cvetlica; 19. star Slovan; 20. afriški veletoč; 21. nemški idealistični filozof; 22. nekdanji turški velikaš; 24. nakana, naklep; 26. naplačilo; 28. namizno pregrinjalo; 29. maska; 32. cigaretni ogorek; 34. zaključni del skladbe; 35. žensko ime; 37. del obraza; 39. staroži-

lo žilavim lesom; 45. prebivalka balkanske države; 48. dišeča snov, ki jo pridobivajo iz kitovega črevesja; 49. vrsta brazilske kave.

Navpično: 1. pridelek enega leta; 2. izbrana četa, prednja straža; 3. reka v SZ; 4. začetnici nekdanjega jugoslovanskega smučarskega skakalca; 5. znamka angleških avtomobilov; 6. moč, jakost;

Tovorni promet v Kranjsko goro

Odkar ne vozi vlak v Planico, so imeli prebivalci gornjesavske doline težave s prevozom večjih tovorov, ki jih ni bilo mogoče prepeljati z avtobusom. Zato se je podjetje Ljubljana transport odločilo, da uvede kosovni tovorni promet, da bi s tem zadostilo tovrstnim potrebam. Že od 25. julija naprej vozi vsak dan 2-tonski tovrnjak v gornjesavsko dolino in razvažava tovor naročnikom. V kolikor bo ta služba delovala tako kot je treba, potem bodo prav gotovo prebivalci gornjesavske doline zadovoljni še bolj kot prej, ko je še vozil vlak.

Po 56 letih spet zelena luč na Stolu

Stol je najvišji vrh cvetočih Karavank in bo še v prihodnje imel pomembno vlogo v našem množičnem in rekreacijskem planinstvu.

Z vrha Stola so pionirji in ustanovitelji slovenskega planinskega društva zaklicali: »Vzdramimo se!« Zavedni kot mravlje so ljubitelji gora iz Kranja zavihali rokave in z obema rokama prijeli za delo. Pred očmi so imeli geslo: »Slovenski planinski svet planincem«. To geslo je pozneje dopolnil dr. Josip Tičar iz Kranjske gore, ki je dejal: »Nobene pedi slovenske planinske zemlje tujcem brez boja!«

Kljub izredno težkim pogojem ter ob znatni moralni in materialni pomoči zavednih in navdušenih planincev, so 31. julija 1910 izročili namenu Prešernovo kočo na malem Stolu (2193 m). To je bila velika in pomembna zmaga našega planinstva na ogroženih Karavankah. Prešernovo kočo na malem Stolu so odprli ljubitelji gora iz Kranja pod geslom: »Kot čuvarji tvojega groba (Prešernovega) otvarjamo tvojo kočo nad zibelko tvojega rojstva«.

Skromna in gostoljubna Prešernova koča na Stolu je 32 let sprejemala z domačnostjo ljubitelje in obiskovalce z obeh strani Karavank. Končno je prišel tudi žalostni in usodni dan, ko so 20. febr. 1942 prvoborci jeseniške Cankarjeve čete pod Stolom in na Stolu sprejeli neenak boj z 2000 povampirjenimi sovražniki, fašisti in domačimi izdajalci. V strupenem mrazu so morali Polde, Živan, Matija, Jože, Slovenko, Vasja, Karel, Čiro Ivanka in drugi do večera odbijati sovražnikove napade. Zasede so bile številne in obroči tesno sklenjeni. — Komaj 40 prvoborcev se je moralo boriti z lakoto, strupenim mrazom, globokim snegom, meteži in do zob oboroženimi sovražniki. Takrat je daroval svoje življenje za svobodo tudi prvoborec Jože Koder, ki je padel na pragu Prešernove koče. Pozno v mraku je kres na pogorišču Prešernove koče kazal borcev pot skozi zasede iz tesnih obročev v svobodno dolino Zingarice.

Polnih 20 let je minilo, ko so v letu 1962 preživeli prvoborci iz borbe na Stolu predlagali, da na pogorišču in ruševinah nekdanje Prešernove koče zgradimo nov ponosni planinski objekt, ki naj bo hkrati spomenik na mrtvi straži in ki naj predstavlja most bratstva in ljubezni med obema narodoma, ki želita živeti v miru na tej in oni strani Karavank. Njihova pobuda je naletela na navdušen in topel sprejem pri boricah in planincih. Znatno moralno in materialno pomoč so graditelji nove Prešernove koče dobili pri obeh skupščinah občin v Kranju in na Jesenicah. Delovni kolektivi in gospodarske organizacije: Železarna, Gozdno gospodarstvo Bled, Merkur, Sava in drugi so pokazali

vso pripravljenost pomagati graditeljem.

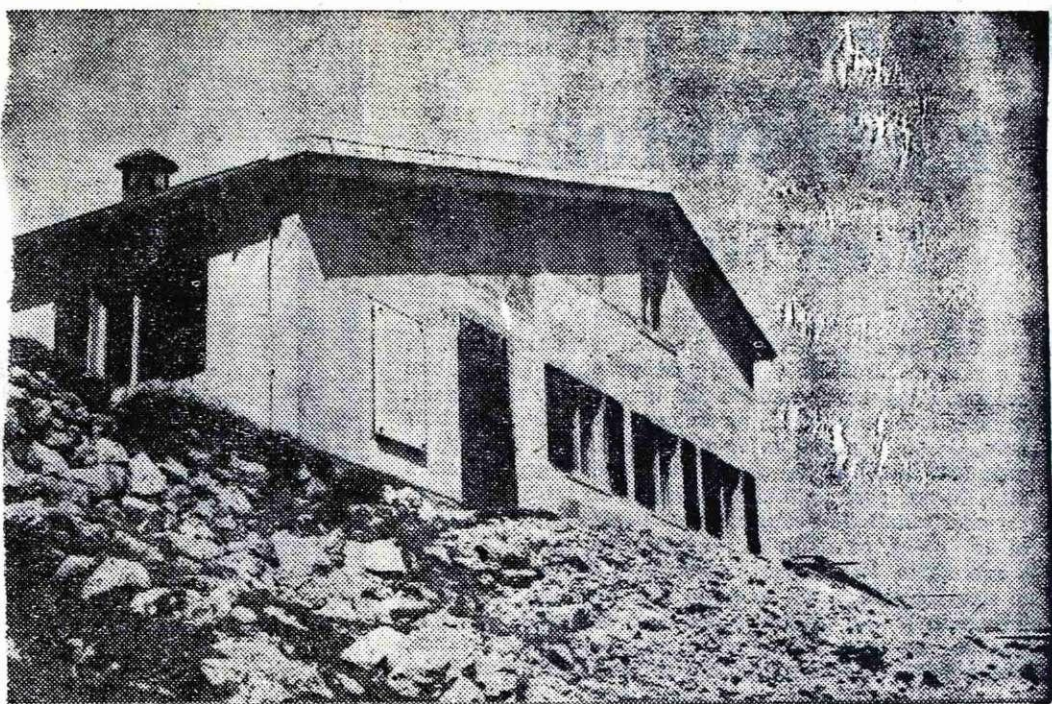
V nov planinski objekt, ki bo kot prvi obnovljen in zgrajen po osvoboditvi v Karavankah, je bilo samo za gradbena dela vloženih preko 25 milijonov S din. V zadnjih štirih letih so organizirali številne množične nabiralne in prostovoljne delovne akcije z udeležbo šolske mladine, mladinskih delovnih brigad, pionirskih in mladinskih odsekov z Vrhnike, Kranja, Ljubljane in od drugod. Gradbena dela so bila že lani uspešno zaključena in so ob občinskem prazniku na novi planinski postojanki odkrili spominsko ploščo v spomin na borbo jeseniške Cankarjeve čete na Stolu. Tekstilna podjetja iz Kranja so obljubila, da bodo notranjost koče primerno in sodobno opremila. Prav gotovo so prvoborci nekdanje Cankarjeve čete in še mnogi drugi veliko prispevali za izgradnjo nove Prešernove koče in doprinesli lep delež k praznovanju 25-letnice revolucije. Ljubitelji in obiskovalci cvetočih Karavank pa se bodo v nedeljo dopoldne zbrali na Stolu in se udeležili slavnosti ob odkritju Prešernove koče. Gradbenemu odboru iskreno čestitamo k uspehu, saj je bilo treba pogosto premagovati skoraj nepremostljive težave.

Zuro

Uporabniki cest

V juniju se je zgodilo v naši občini 29 prometnih nesreč. Glede na to, da smo sredi najhujše poletne sezone in da je letos izreden promet na naših cestah, ta številka niti ni toliko zaskrbljujoča. Več da misliti podatek, da so bili pri polovico nesrečah udeleženi domači vozniki, ki ceste v naši občini poznajo in bi se morali bolj prilagoditi stanju in prometu na cestah. Od 29 nesreč je bila kar pri desetih vzrok neprimerna hitrost in pri osmih nepravilna vožnja ter izsiljevanje prednosti. Pri teh nesrečah je pet udeležencev utrpelo hujše telesne poškodbe, štirje pa lažje. Materialne škode je bilo približno za 53.810 novih dinarjev. V treh primerih so varnostni organi odvzeli tudi evidenčne tablice, kar pomeni, da so vozniki vozili v vinjenem stanju.

Še en podatek je zanimiv. Namreč kar dve tretjini vseh nesreč se je zgodilo v Zgornjesavski dolini, kjer ozka in vijugasta cesta ter povečan promet na njej resno ogrožajo varno vožnjo. Predvsem inozemske voznike, ki so vajeni širših in bolj preglednih cest, prese- netijo ostri in nenadni zavoji.



Jutri bodo odprli novo Prešernovo kočo na Stolu

Kje je v Beljaku Slovenska banka?

Ali greste kdaj v Beljak? Ali veste, kje je v Beljaku Slovenska narodna banka — Slovenische National Bank? Ne National Bank — Slovenska narodna banka! Ne veste! Prav nič se vam ne čudim, če ne veste. Saj so še v njeni neposredni bližini zelo redki ljudje, ki zanje vedo. Mogoče zato ne vedo, ker ne vedo, ker ne vedo. (Po tistem pregovoru — nobeden ni tako slep kakor tisti, ki noče videti!) Ko sem bil jaz tam, niti napisa ni imela. Pravijo, da ga ne puste pri miru. Na steklenih vratih je bil, pa so ga spraskali. Samo sledovi o njem so še. Najbrž je bil tudi slovenski in je kot tak kazil podobo lepega mesta ob Dravi.

Banka res ni velika — vse je v eni sobi. Samo podružnica celovške je. Ampak v njej dobro menjajo naše dinarje — in slovensko govore,

da se ti zdi kot da si prišel domov med domače. Odprta je prvih pet dni v tednu dopoldne in popoldne. (V sobotah je ves dan zaprta.)

Ulice se nisem zapomnil. Stoji pa med veletrgovino Samonig in Dravo, na spodnjem vogalu živilskega trga, v pritličju nekega hotela. Sprašujte — in ne odnehajte (kar po slovensko!).

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža in očeta

FRICA MALIJA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom dr. Jenku, dr. Marčiču, dr. Rosensteinovi, dr. Sajevcu, primariju dr. Brandstetterju in osebju internega oddelka jeseniške bolnišnice za vso skrb in nego ter dolgotrajno zdravljenje.

Zahvaljujemo se upravi in tajništvu železarne za uslugo in cvetje, kolektivu garaže, sosedom in sostanovalcem za pomoč v dneh težke izgube.

Iskreno se zahvaljujemo darovalcem vencev in cvetja, pevcem za žalostinke, lastnikom avtomobilov za dragoceno uslugo ter vsem prijateljem in znancem, ki so počastili njegov spomin in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči: žena Justina, hčerka Milena, Zora z družino, sin Bogo z družino in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustila draga mama

MARIJA KOVAČ

Vsem, ki ste jo obdarili s cvetjem in spremili na zadnji poti, iskrena hvala. Zahvaljujemo se tudi dr. Jožetu Jensterlu za vso pomoč. Zalujoči: mož, sin in hčerka z družino

To pišem zato, ker me je ujezil spraskani in nečitljivi napis na vratih. Naj se zve zanje in za njen spraskani napis!

A. K.

Predelovanje starih avtomobilov

VELIKA BRITANIJA. »George Cohen« največja britanska družba, ki se ukvarja z zbiranjem in prodajo starega železa bo do prihodnjega leta zgradila več naprav za predelavo starih avtomobilov v vložek za jeklarne. Njihova proizvodna zmogljivost bo okoli 400.000 avtomobilov na leto. Stare avtomobile bodo kupovali po ceni med 2 in 5 funtov šterlingov z ozirom na njihovo velikost. S tem bodo znatno zmanjšali sedanje težave, ko lastniki odluzjenih avtomobilov zapuščajo le-te, kar na cestah in jih morajo potem odstranjevati na občinske stroške posameznih krajev.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta in strica

STEFANA KEJŽARJA

se iskreno zahvaljujemo primariju dr. Brandstetterju ter osebju internega oddelka jeseniške bolnišnice za zdravljenje, skrb in nego ter še posebej dr. Rosensteinovi za večletno zdravljenje. Zahvaljujemo se sosedom za pomoč v dnevih težke izgube, darovalcem vencev in cvetja, pevskemu zboru društva upokojencev z Javornika za žalostinke, kolektivu cevarne za venec, lastnikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Zalujoča žena Ana, hčerka Stefka z družino in ostalo sorodstvo.





Najboljši veslači sveta na Bledu

Bled, najbolj znano jugoslovansko alpsko letovišče ob slikovitem jezeru med Julijskimi Alpami in Karavankami, bo čez tri tedne zaslovelo s širino zemeljske oble. Na mirni jezerski gladini se bodo tekmovalci z vseh kontinentov pomerili na drugem svetovnem prvenstvu v veslanju. Organizatorji so prejeli do sedaj rekordno število prijav. Skupno je prijavih več kot 600 tekmovalcev. Nekateri izmed njih so že na prizorišču svetovnega prvenstva.

Letos mineva 10 let, kar je bila Jugoslavija organizator 46. evropskega prvenstva v veslanju za moške in ženske. Takrat se je na Bledu zbralo 60 tekmovalcev iz 21 evropskih držav. Strokovnjaki so že takrat ugotovili, da je Blejsko jezero odlično za take ali še večje prireditve. Gladina jezera je mirna, jezero nima tokov, pa tudi veter ne moti tekmovalcev. Zaradi tega uvrščajo blejsko progo med najboljše na svetu. To pa je bil tudi glavni adut, da so marljivi Blejčani lahko konkurirali za izvedbo tako zahtevnega tekmovanja.

V desetih letih se je na Bledu marsikaj spremenilo. Zgradili so nove proge, veslaški dom, ciljno hišo in še več drugih naprav. Bled po-

staja iz dneva v dan pravi babilon veslačev. Vrhunec pa bo v dneh od 8. do 11. septembra, ko se bodo predstavili 31 držav pomerili med seboj za najboljšega.

Ker organizatorji pričakujejo v teh dneh rekordno število gledalcev, so posebno skrb posvetili usmerjanju prometa. Cestno omrežje Bleda ne bo zmoglo tega povečanega prometa pešcev in motoriziranih obiskovalcev,

Turnir v Oberstdorfu preložen

Jeseničani so že dve leti zapovrstjo sodelovali na turnirju v hokeju na ledu v Oberstdorfu (Zahodna Nemčija) in že dvakrat zaporedoma osvojili prvo mesto in s tem prehodni pokal. Vsako leto je bil ta turnir v avgustu, letos pa so ga prireditelji sklenili preložiti v zimsko sezono. Če bi se našim hokejistom tudi letos posrečilo osvojiti prvo mesto, bi s tem osvojili tudi prehodni pokal, ki je srebrni in zgodovinske vrednosti, v trajno last.

K. P.

zato je komisija uredila enosmerni promet okoli jezera. Tako bo usmerjen promet od središča Bleda proti hangerjem in cilju po desni strani za gradom z odcepom do hangerja ter naprej do cilja in ostalih objektov. Vračanje iz Zake pa bo možno po levi strani. Na cilju v Zaki bosta dva parkirna prostora: za motorizirane gledalce in za službena vozila. Organizatorji marljivo pripravljajo na cilju razne tribune za gledalce, saj hočejo zadovoljiti še tako zahtevne goste, ki se bodo od 8. do 11. septembra zbrali na Bledu.

P. Karlin

KOŠARKA

V soboto začetek prvenstva

Ljubitelji košarke že nestrno pričakujejo jesenski del tekmovanja v slovenski košarkarski ligi, ki se bo začel v soboto. Jeseničani so v spomladanskem delu dosegli več kot so sami pričakovali. Če ne upoštevamo zadnjih dveh tekem, ki sodita že v jesenski del tekmovanja, so v spomladanskem delu osvojili prvo mesto. Prav zadnja dva poraza pa sta jih opomnila, da so se začeli resno pripravljati na jesenski del tekmovanja. V zadnjem času se zberejo trikrat tedensko na igrišču, kjer trenirajo in se pripravljajo za sobotna

srečanja. Njihov prvi nasprotnik bo moštvo Maribora, ki letos kljub dobrim prognozam ni imelo sreče. Jeseničani bodo v soboto nastopili v standardni postavi. Moštvo bodo ukrepili tudi nekateri mladinci, tako da bo imel trener Katnik več izbire pri sestavljanju najboljših petorke.

Sobotno srečanje bo na igrišču Podmežakljo ob 19.30 uri. Ker bo to eno najbolj zanimivih v jesenskem delu, si ga bodo prav gotovo ogledali vsi ljubitelji košarke.

P. K.

Letne metalurške športne igre v Štorah

Kakor vsako leto, tako se bodo tudi letos športniki — metalurgi iz vse Slovenije zbrali na tradicionalnih metalurških igrah, ki bodo 27. in 28. avgusta v Štorah.

Letošnje tekmovanje je nekoliko bolj obširno in se ga bodo udeležile tudi ženske. Tekmovalci se bodo pomerili v atletiki, nogometu, rokometu, kegljanju, streljanju in šahu. Novost tekmovanja je rokomet, katerega do sedaj niso imeli v programu in so ga organizatorji v Štorah vključili kot novost.

Posebnost letošnjih iger je tudi ekipno tekmovanje v

streljanju. Ekipo morajo sestavljati moški in ženske, kar do sedaj ni bil običaj. Jeseniški športniki — metalurgi se za to tekmovanje že pripravljajo, toda priprave letos niso tako uspešne, kakor v preteklih letih. Vzrokov za to je več: nezainteresiranost posameznikov, čas oddihov in večdninsko delo v obratih. Toda kljub tem pomanjkljivostim in težavam je šport-

še vedno negotovo, če bodo Felc, Tišler in Ivo Jan v prihodnji sezoni tekmovali za jeseniške barve. Upajmo, da bodo sami uvideli, da so vabljive ponudbe drugih le kratkotrajne blišči in da v hokejskih veččinah lahko še napredujejo v matičnem klubu, ki jih je povzdignil na to višino in vzgojil v igralce, kakršni so dames. Istočasno naj ne pozabijo, da so jim to omogočili delavci železarne, ki z vso vmeno podpirajo hokej — šport številka 1 na Jesenicah.

Nogometni turnir obmejnih občin

Jeseniški nogometaši so med tednom odpotovali v Belo peč v Italijo, kjer sta bili odigrani prvi dve tekmi v okviru nogometnega turnirja obmejnih občin. Nogometni turnir je že tradicionalen. Predlanskim so osvojili prvo mesto in prehodni pokal naši nogometaši, lani so bili najboljši nogometaši Kelaga iz Celovca, medtem ko bo prihodnji teden tekma med zmagovalcema iz prvih dveh tekem odločila, kdo bo najboljši. Tako sta se v Beli peči srečali enajsterici Kelaga iz Celovca in Trbiža ter nogometaši Jesenic in Bele peči. O izidih posameznih tekem bomo poročali v prihodnji številki.

K. P.

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk: OP. Gorenjski tisk.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«
20. in 21. avgusta ameriški barvni CS film GERONIMO, ob 17. in 19. uri

22. avgusta ameriški film NEPOZNANI IZ NORD EKSPRESA, ob 17. in 19. uri
23. in 24. avgusta angleški CS film OB PRAVEM ČASU, ob 19. uri

25. avgusta ameriški barvni CS film JUPITROVA LJUBICA, ob 17. in 19. uri

26. avgusta jugoslovanski film KONJUH PLANINA, ob 19. uri

27. avgusta film RDEČE SVETILKE

Kino »PLAVŽ«
20. in 21. avgusta angleški CS film OB PRAVEM ČASU, ob 18. in 20. uri

22. in 23. avgusta ameriški barvni CS film GERONIMO, ob 20. uri, v ponedeljek tudi ob 18. uri

24. avgusta ameriški barvni CS film JUPITROVA LJUBICA, ob 18. in 20. uri

25. in 26. avgusta jugoslovanski film INSPEKTOR, ob 20. uri

27. avgusta poljski film BANDA HULIGANOV, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE
20. avgusta poljski film GIUSEPPE V VARŠAVI
21. avgusta nemški film ZLOČIN V PENZIONU
25. avgusta ameriški barvni CS film GERONIMO
27. avgusta jugoslovanski film KONJUH PLANINA

Kino KRANJSKA GORA
20. avgusta slovenski barvni CS film AMANDUS
21. avgusta jugoslovanski film INSPEKTOR
25. avgusta angleški CS film GERONIMO

Kino KOROSKA BELA
20. avgusta jugoslovanski film INSPEKTOR
21. avgusta slovenski barvni CS film AMANDUS
22. avgusta angleški CS film OB PRAVEM ČASU
27. avgusta jugoslovanski film KONJUH PLANINA

Akvabel v Crikvenici

V nedeljo, 14. avgusta, se je našim sodelavcem, ki so na dopustu v Crikvenici, predstavila skupina čeških deklet iz Brna, ki nastopajo pod imenom »Akvabel«. Dekleta iz Brna so navdušila

gledalce s svojim programom pred nekaj tedni v kopališču v Ukovi, sedaj pa so bili nad njihovim programom navdušeni tudi naši sodelavci in njihovi svojci, ki letujejo v Crikvenici.

OB 23-LETNICI Jeseničani na poti v DACHAU

V zgodnjem jutru 17. avgusta leta 1943 je odšel iz begunjskih zaporov transport 22 pripadnikov narodnoosvobodilnega pokreta, namenjenih v koncentracijsko taborišče Dachau. Petnajst od teh nas je bilo z območja sedanje jeseniške občine, ostali pa so bili iz drugih krajev Gorenjske.

Po štirih in več mesecih, ki smo jih prebili v begunjskih zaporih, vedno pripravljani na to, da pridemo na vrsto in bomo ustreljeni kot talci, nam slovo iz Begunj ni bilo ravno pretežko, čeprav smo vedeli, da nam tudi za naprej življenje ne bo lahko. Vključeni smo nas pripeljali na postajo na Bledu in nas z vlakom, ki je takrat vozil na progi Bohinjska Bistrica — Schwarzach, odpeljali proti Jesenicam. Med postankom vlaka na Jesenicah so nas opazili delavci, ki so šli na delo v tovarno in nam skozi okna dajali svoje malice in s tem lepim dejanjem pokazali sočutje z nami. Na peronu sem videl znanko iz Kranja in jo prosil, da naj obvesti mojo ženo, da sem na postaji. »Žal ne morem, ker grem na počitnice na Koroško«, mi je odgovorila. Da, na počitnice, a mi na »počitnice« v Dachau. Ivanova žena z Blejske Dobrave — le kje je zvedela,

da gremo ta dan mimo — nam je dala v vagon lep hlebec kruha kot popotnico. S težkimi občutki smo zapuščali Jesenice in molče strmeli skozi okno, dokler vlak ni zapeljal v karavanski predor, saj smo dobro vedeli, da nam življenje ne bo lahko.

V Schwarzachu smo presedli na drug vlak. Na polici je ležal hlebec kruha, ki ga je nekdo pozabil ali pa nalašč tam pustil. V Salzburgu smo zopet prestopili. Na dolgem peronu so se nam številni potniki umikali kot da smo okuženi, ko so videli, da nas uklenjene vodijo esesovci proti vlakom za München. Opazili smo sovražne poglede na »bandite« in tudi pljункov se nismo ognili. V Münchnu smo zopet prestopili na vlak z napisom München — Dachau. Blizali smo se cilju in ob 10. uri zvečer nas je prevzela straža tega zloglasnega koncentracijskega taborišča. S klubuki v rokah smo prestopili

pili vrata taborišča. Vsak zapornik je moral iti odkrit mimo straže, če je na to pozabil, je dobil takoj opomin s palico.

Koncentracijsko taborišče Dachau, o katerem je bilo že toliko napisanega in ki je bilo za desetstisoče ljudi prehodno taborišče za še težja taborišča, je bil tudi za našo skupino le začasni postanek na poti težav in ponižanja. Kaj kmalu smo spoznali, da so nam gestapovci na Bledu določili težjo usodo.

Domov greste, smo zvedeli prve dni oktobra istega leta, torej po šestih tednih bivanja v Dachau. Domov, so nas prepričevali starešine blokov, kjer smo prebivali, domov, mi je dejal esesovec, ko sem pri menjavi obleke, zebaste za civilno, vprašal, kam nas bodo poslali. »Domov greste in da ne boste govorili o režimu in razmerah v tem taborišču, da ne pridete zopet nazaj«, nam je dejal pred odhodom v München namestnik komandanta taborišča in še »bodite dobri državljani velikega nemškega rajha!«

V zaporu v Münchnu smo čakali nekaj dni, kam nas bodo poslali, ker smo vedeli, da ne pojdemo domov. Že čez nekaj dni so nas ločili in kaj kmalu smo se prepričali, kakšno usodo so nam pripravili. Nekateri smo se znašli v koncentracijskem taborišču Flossenburgu, drugi pa v Mauthausenu.

Tako so se iz nas ponorčevali, da so nas še bolj ponižali in napravili iz nas poceni delovno ilo, saj smo bili le še številke v taboriščih, ki so bila znana po tem, da imajo notranjo upravo taborišča najtežji nemški kriminalci, ki so bili verne oprode gestapovcem in esesovcem.

V Dachau so bili 17. 8. 1943 z našega območja odpeljani:

Anton Režek in Srečko Šorli z Jesenice, Franc Kosmač z Javornika, Janez Ponikvar z Dovjega, Sodja, Ivan Koselj z Blejske Dobrave, Ivan Šuligoj iz Zirovnice, Janez Makovec, Alojz Makovec, Jakob Kajžar, Franc Oman in Franc Odar iz Rateč, Franc Gregori, Jože Kramar in Jože Tof iz Podkorena.

Šorli Srečko

Skladišče drobne rude ne bodo več širili proti glavni cesti

Ker nameravajo regulirati Spornov graben bodo položili kanal od izpušča pod cesto do propusta, ki je na Borovljah speljan pod nasipom do Save. O vsem tem morajo bi-

ti obveščeni vozniki tovornjakov, ki vozijo rudo ter upravljalec buldožerja, ki rudo ravna. Tudi čuvaj, ki ima tam svoje delovno mesto, bo opozarjal na pravilno smer strešanja drobne rude.

Pred 180 leti se je rodil alpinizem

Boj za Streho Evrope se je začel že leta 1741, ko so pionirji svetovnega planinstva prvič prodrli v zatrep doline Arve, v Chamonix pod mogočno zasneženo in v večni led ukovano skalno gmoto Mont Blanca. Od tedaj dalje je predstavljala Bela gora vedno večjo vabo za vse tedanje najboljše ljubitelje in naskakovalce skalnih velik-
nov.

Med prvimi obleganci zasledimo 19 let pozneje tudi dvajset let starega botanika in znanstvenika svetovnega imena Horaca Benedicts de Saussura, ki je pozneje posvetil velik del svojega življenja boju za dosego Strehe Evrope. Razpisal je celo visoko denarno nagrado za tistega, ki mu pokaže pot do vrha visoko postavljenega in težko dosegljivega cilja. Napadi na Mont Blanc so se od tedaj dalje vrstili drug za drugim, s čisto srečo in sposobnostjo 56 poleg domačih najboljših vodnikov iz Chamonixa poizkušali tudi številni gorniki tedanjega časa. Toda sreča ni bila naklonjena nikomur, vsi poizkusi so se izjalovili zaradi naporov, megle, višin in strmin. Poleg Saussura napadajo Mont Blanc iz vseh mogočih strani in smeri tudi Marc Theodore Bourrit in dr. Gabriel Paccard s plejado najboljših gorskih vodnikov, ki se niso plašili nevarnosti in naporov, vsi so si želeli doseči vrh nepremagljive gore in razpisano visoko nagrado.

Jean Jacques Balmat res pripelje 8. avgusta 1786 dr. Michel Gabriel Paccarda na Streho Evrope, Belo goro, Mont Blanc.

Po 26 letih intenzivnih poizkusov in napadov uspe na-

slednje leto, leta 1787, 3. avgusta pristop na Mont Blanc tudi Saussura. Izmed najresnejših prvih naskakovalcev le Marc Theodore Bourrit ni stopil nikoli na najvišjo goro Evrope.

Jean Jacques Balmatu je bil pozneje podeljen celo plemiški naslov za pokazano pot in prvi pristop.

Od tedaj se je zgodovina svetovnega planinstva in alpinizma pisala hitreje z zlatimi črkami, dokler ni bila premagana »gora gor«, Zermatski lev, Matterhorn 14. julija 1865, na katerega je stopil slavniti Edward Whymper s slavnim chamoniškim vodnikom Michel Crozom, toda zmaga in uspeh na Matterhornu je bila zavita v črn žalni trak.

Pozneje za »štirimi srčnimi možmi«, Balmatom in Paccardom Whymperjem in Crozom so se upisali z zlatimi črkami v svetovno alpinistično zgodovino še zmagovalci treh zadnjih problemov Alp, severne stene Matterhorna, Eigerja in Grandes Jorasses in končno zmagovalci prvega osemstisočaka Anapurne 5. junija 1950 in zmagovalci Tretjega zemeljskega pola, Strehe sveta, Mont Everesta 29. maja 1953.

V ta boj za poslednje lovorike svetovnega alpinizma za »štirimi srčnimi možmi«, odločno in uspešno posegajo tudi naši plezalci in alpinisti, ki stopajo vedno bolj uspešno v isti korak s svetovno alpinistično elito.

Pred njimi niso več varne prepadne in prevesne stene Doiomitov in Alp, prav tako pa se znajo boriti z višinami in strminami zasneženih in v led ukovanih sten Kavkaza, Andov in Himalaje.

Cesta talcev v rekonstrukciji

Pred nekaj dnevi so začeli s popravilom Ceste talcev na Koroški Beli in sicer na odcepu od novega železniškega nadvoza do križišča Cankarjeve in Ceste talcev. Sedaj pripravljajo teren, kjer bodo pozneje zgradili pločnik za pešce. V ta namen so morali odstraniti že nekaj betonskih in lesnih ograj, podrli pa so tudi nekaj sadnih dreves, da bodo lahko razširili križišče oziroma postajališče, kjer ustavljajo lokalni avtobusi. Cesta talcev je na tem odseku zaprta za ves promet, le tovornjaki, ki vozijo slabe iz valjarne Bela v valjarno 2400, si s težavo utirajo pot. Predvidevajo, da bodo z rekon-

strukcijo ceste gotovi v oktobru, takrat pa bo usposobljena tudi za promet, ki je vedno večji.

— or

Na Koroški Beli 20 novih stanovanj

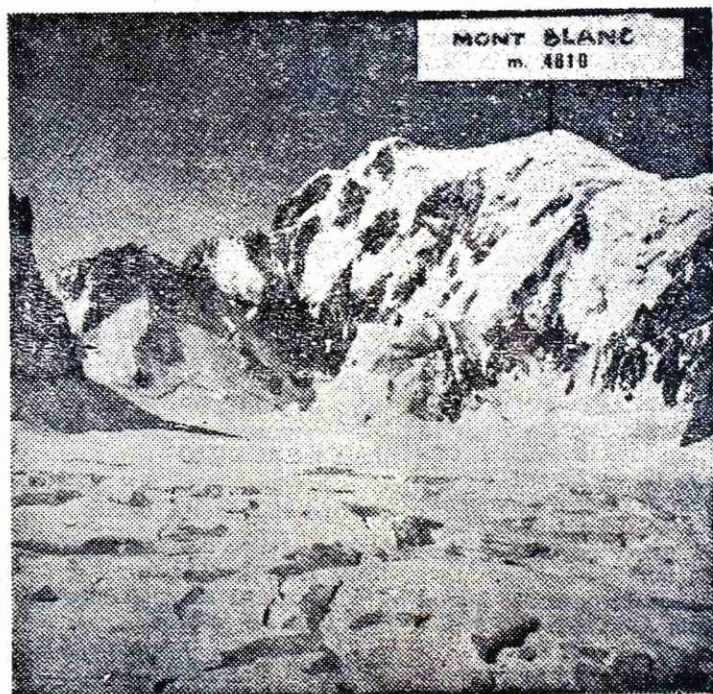
V četrtek so se vselili novi stanovalci v sedmi stolpič na Koroški Beli, ki ga je zgradilo SGP Gorica. Nekaj sodelavcev, ki so se vselili v novi stolpič, je prispevalo finančno udeležbo, razen tega pa so rešili tudi nekaj stanovanjskih zadev ZB NOV in socialno ogroženih. Stanovanjska komisija je ob vselitvi rešila nekaj primerov tudi s kombinacijami.

Osmi stolpič bo pripravljen za vselitev že čez tri tedne, deveti, to je zadnji stolpič pa čez mesec dni.

— or

Spremenili bodo uvozni in izvozni tir

Da bi speljali normalni tir pod nove pristaniške žerjave na haldi, bodo spremenili izvozni in uvozni tir. Tako bodo dobili preme, ki so potrebne za polaganje dveh novih kretnic. Skupina delavcev komunalnega podjetja, ki dela pod vodstvom progovne službe prometa, je že pripravila ležišča za obe kretnici in nove tire. V zaključni fazi so tudi pripravljala dela in bosta danes verjetno obe kretnici že na svojem mestu.



Mont Blanc — »streha Evrope«